

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ, ΑΓΑΘΗ,

ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ, ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ,"

ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 137 Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος (Απρίλης - Καλομηνάς-Κερασινός) 2021

Μάχου Υπέρ Πίστewς και Πατρίδος

Επαναστατική προκήρυξη του Αλεξάνδρου Υψηλάντη

Στα πλαίσια των 200 ετών από την έναρξη του αγώνα για την παλιγγενεσία του Έθνους, αισθάνομαι την ιερά υποχρέωση να μνημονεύσω πρόσωπα και γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά την έναρξη της επανάστασης για να ζούμε και να αναπνέουμε τον αέρα της ελεύθερης ζωής, εμείς οι νεότεροι Έλληνες. Οφείλουμε να μην τα ξεχνάμε, γιατί όσο θα τα μνημονεύουμε, ζουν και θα ζουν ανάμεσά μας-στις σκέψεις μας. Θα πεθάνουν μόνο όταν θα πάψουμε να τα μνημονεύουμε. Αυτό τον σκοπό έχει το ακόλουθο άρθρο μου.

Πριν παραθέσω την επαναστατική προκήρυξη του Αλέξανδρου Κ. Υψηλάντη για την απελευθέρωση του Γένους, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθώ συνοπτικά στο ποιος ήταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης, στην καταγωγή του, στο έργο του, στην προσφορά του στο ελληνικό Έθνος και στο χρονικό έναρξης του αγώνα προς την ελευθερία του υπόδουλου ελληνικού λαού, για να φρεσκάρω την μνήμη όσων τα γνωρίζουν και να μάθουν όσοι δεν τα γνωρίζουν.

Οι ρίζες λοιπόν του γένους των Υψηλάντηδων ευρίσκονται στον Πόντο, και συγκεκριμένα στο ελληνόφωνο χωριό "Υψηλά ή Υψηλή ή Υψηλάντων, κοντά στο επίσης ελληνόφωνο χωριό Ζησινό (οι κάτοικοί τους ομιλούσαν την αρχαίζουσα αττική-ποντιακή διάλεκτο) της επαρχίας του Όφι, Νομού Τραπεζούντας.

Συνέχεια στη σελ. 4-5

Ο ΟΦΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΛΩΣΤΟΙ

του Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθου

Ένεκα των από των Τερέ-βέηδων πιέσεων τούτων και των δεινών επί του σουλτάνου Μεχμέτ Δ' (1648-1687) και των μεγάλων βεζύρηδων Μεχμέτ Κιοπρουλού (1656-1661) και του υιού αυτού Αχμέτ Κιοπρουλού (1661-1676) διωγμών οι από του ποταμού Ακάμψιος (Τσορόχ) μέχρι Τραπεζούντος συμπαγείς Ελληνικοί πληθυσμοί, οι κατοικούντες τας περιφέρειας Ριζαίου, Όφειας, Σουρμένων και Γημωράς (Γεμουράς) εξισλαμίσθησαν αθρόως. Οι χριστιανοί της περιφέρειας Όφειας είχαν εξισλαμισθή κατά την παράδοσιν ομού μετά του επισκόπου αυτών Αλεξάνδρου μετονομασθέντος Ισκεντέρ. Η αυτή παράδοσις φέρει τον επίσκοπον Αλέξανδρον ως γενόμενον μετά τον εξισλαμισμόν Γενικών Διοικητήν Τραπεζούντος υπό το όνομα Ισκεντέρ πασά.

Συνέχεια στη σελ. 6

Στην στρατιωτική ιστορία υπάρχει το ρητό ότι κάποιος κέρδισε τις μάχες αλλά έχασε τον πόλεμο. Κάπως έτσι έγινε και με τους Τούρκους το 1821. Στη Μακεδονία μετά τις πρώτες νίκες των Ελλήνων ακολούθησαν συνεχόμενες ήττες και ο φοβερός Χαλασμός της Κασσάνδρας. Οι Τούρκοι επικράτησαν σε όλα τα μέτωπα της Μακεδονίας χάνοντας τελικά τον πόλεμο. Διότι είναι αναμφισβήτητο γεγονός από όλους (ιστορικούς, στρατιωτικούς αναλυτές και μελετητές, ακόμη και Τούρκους) ότι η Επανάσταση στη Χαλκιδική και στην υπόλοιπη Μακεδονία αποτέλεσε μια από τις βασικότερες αιτίες για την επικράτηση της Επανάστασης στον Μοριά (Πελοπόννησο) και στη Ρούμελη (Στερεά Ελλάδα), καθώς οι Τούρκοι προκειμένου να καταπνίξουν την Επανάσταση στη Μακεδονία, καθυστέρησαν σημαντικά την κάθοδο τους. Ακόμη, μετά το τέλος της Επανάστασης στη Βόρεια Ελλάδα, οι Μακεδόνες οπλαρχηγοί με τους άνδρες τους κατέβηκαν στο Νότο και πύκνωσαν τις τάξεις των εκεί επαναστατημένων Ελλήνων με έμπειρους και μπαρουτοκαπνισμένους μαχητές. Οι Μακεδόνες οπλαρχηγοί Καρατάσος, Γάτσος Διαμαντής Νικολάου, οι Λαζαίοι και πολλοί άλλοι με τους άνδρες τους πολέμησαν στις περισσότερες μάχες του Μοριά και της Ρούμελης. Άλλοι Μακεδόνες από Πιερία, Ημαθία και Χαλκιδική, με έδρα τις Σποράδες επικράτησαν στο Βόρειο Αιγαίο με καταδρομικές (πειρατικές) ενέργειες, υποχρεώνοντας τους Τούρκους να διατηρούν εκεί σημαντικές στρατιωτικές δυνάμεις. Μακεδόνες πρόσφυγες και μαχητές ήταν αυτοί που έγιναν ολοκαύτωμα στα Ψαρά, στην Μονή του Αγίου Νικολάου (21 Ιουνίου 1824). Μακεδόνες επίσης μαχητές ήταν τα μέλη της «αθάνατης φρουράς» που συμμετείχε στην πολιορκία και την έξοδο του Μεσολογγίου και στους οποίους αναφέρεται το δημοτικό τραγούδι «Παιδιά της Σαμαρίνας».

Η Επανάσταση στη Μακεδονία ξεκίνησε επίσημα στις 17

Η Επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία

Από τη νικηφόρα Μάχη της Θεσσαλονίκης στο Χαλασμό της Κασσάνδρας

Μαΐου του 1821. Ο Εμμ. Παπάς, μεγαλέμπορος και πρόκριτος των Σερρών, μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και αποβιβάστηκε στην Μ. Εσφιγμένου του Αγίου Όρους, της οποίας ηγούμενος ήταν ο Ευθύμιος, μνημένος και αυτός στη Φιλική Εταιρεία. Εκεί κήρυσαν την επανάσταση στη Μακεδονία και ξεκίνησαν τον αγώνα για την απελευθέρωση της Χαλκιδικής

με τελικό στόχο την Θεσσαλονίκη. Ο Γουσουφ μπέης της Θεσσαλονίκης ενώ ετοιμάζονταν να ενισχύσει τις τουρκικές δυνάμεις της Νότιας Ελλάδας, αναγκάστηκε να πάρει μέτρα για την καταστολή της Επανάστασης στη Μακεδονία και να προστατεύσει τη Θεσσαλονίκη από τους επαναστάτες.

Συνέχεια στη σελ. 3

Γεννήσεις:

Την Τετάρτη 16 Ιουνίου 2021 ο Θεοφάνης Μεγαλόπουλος του Ιωάννη και η Δέσποινα Ζεϊμπέκη απέκτησαν κορίτσι.

Την Τετάρτη 16 Ιουνίου 2021 ο Αδαμίδης Αναστάσιος του Κων/νου και η Μπουκλή Αθανασία απέκτησαν αγόρι.

Την Παρασκευή 25 Ιουνίου 2021 ο Αναστάσιος Ζανέτας του Ιωακείμ και η Μαρία Ιωαννίδου του Αθανασίου απέκτησαν κορίτσι.

Την Δευτέρα 26 Ιουλίου 2021, ο Σταυριανίδης Γεώργιος του Δημητρίου και η Βασιλειάδου Χριστίνα απέκτησαν κορίτσι.

Την Παρασκευή 6 Αυγούστου 2021 ο Θανάσης Γκουγκλιάνης και η Βάσω Σταμάτη το γένος Κοκκινίδη, απέκτησαν κορίτσι.

Βαπτίσεις

Την Κυριακή 26 Ιουλίου 2021, ο Ζανέτας Ιωακείμ και η Σιαμάγκα Ευτυχία βάπτισαν τον υιό τους στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας Πιερίας με ανάδοχο τον Λαναρά Βασίλειο που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Γεώργιος.

Την Κυριακή 15 Αυγούστου 2021, ο Αραβίδης Ευθύμιος και η Χατζούδη Γεωργία βάπτισαν την κόρη τους στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας Πιερίας, με ανάδοχο την Ανατολή Ταχτσίδου που έδωσε στη νεοφώτιστη τα ονόματα Μαρία-Ερσαΐα.

Την Κυριακή 22 Αυγούστου 2021, ο Αδαμίδης Δημήτριος και η Μπόγλου Μαρία, βάπτισαν τον υιό τους στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας Πιερίας, με ανάδοχο την Γλυκερία Θεοχαροπούλου που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Αθανάσιος.

Γάμοι:

Το Σάββατο 22 Μαΐου 2021, ο Μωραΐτης Δημήτριος και η Βασιλειάδου Άννα, ενώθηκαν με τα δεσμά του Γάμου, στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Την Κυριακή 22 Αυγούστου 2021, ο Αδαμίδης Δημήτριος και η Μπόγλου Μαρία ενώθηκαν με τα δεσμά του Γάμου, στον Ι. Ναό Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Απεβίωσαν:

Την Παρασκευή 5 Μαρτίου 2021 απεβίωσε η Αραβίδου Ερσαΐα (σύζυγος Ευθυμίου) σε ηλικία 86 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Την Τετάρτη 21 Απριλίου 2021 απεβίωσε η Αθανασιάδου Άννα (σύζυγος Δημητρίου), σε ηλικία 75 ετών, κάτοικος Κορινού Πιερίας.

Την Δευτέρα 28 Ιουνίου 2021 απεβίωσε η Βασιλειάδου Ελένη (το γένος Μαυροπούλου), σε ηλικία 87 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Το Σάββατο 3 Ιουλίου 2021 απεβίωσε η Σιδηροπούλου Ζωή (το γένος Αραβίδου), σε ηλικία 87 ετών, κάτοικος Θεσσαλονίκης.

Την Τρίτη 3 Αυγούστου 2021 απεβίωσε η Ταχτσίδου Σουζάνα (το γένος Βασιλειάδου – σύζυγος Χρύσανθου), σε ηλικία 87 ετών κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Την Τετάρτη 4 Αυγούστου 2021 απεβίωσε η Γεωργιάδου Κυριακή (σύζυγος Χρήστου), σε ηλικία 90 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Την Κυριακή 29 Αυγούστου 2021 απεβίωσε ο Σεϊταρίδης Ιορδάνης του Χαραλάμπους σε ηλικία 70 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Την Τρίτη 7 Σεπτεμβρίου 2021 απεβίωσε η Παπαδοπούλου Κυριακή (το γένος Μαυροπούλου – σύζυγος Βασιλείου) σε ηλικία 89 ετών, κάτοικος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας.

Το Σάββατο 18 Σεπτεμβρίου 2021 απεβίωσε η Μαυροπούλου Αικατερίνη (το γένος Μαντουλίδου – σύζυγος Ιωάννου) σε ηλικία 70 ετών, κάτοικος Κατερίνης.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΓΙΑ ΤΑ «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Στρατηγοπούλου Δέσποινα	10 €
Σπανός Ηλίας – Λυκίδου Ευδοξία	20 €
Σπανός Γεώργιος	10 €
Σπανού Άννα	10 €
Σαμαλής Απόστολος	10 €
Βασιλειάδου-Χιλιάδου Φωτεινή	20 €
Παπαδοπούλου Σοφία	20 €
Τερζίδου Μαρία	10 €
Καραγιάννη-Πουλικίδου Βασιλική	20 €
Λυκίδου Αγάπη	10 €
Αδαμίδης Γεώργιος	10 €
Χαραλαμπίδου Ερμιόνη	20 €
Ανθόπουλος Σπύρος	20 €
Σόλλα-Παπαδοπούλου Κυριακή	25 €
Εφραιμίδης Γεώργιος	10 €
Χαριτόπουλος Χαράλαμπος	20 €
Λαδοπούλου Σωτηρία	10 €
Αντωνιάδου Ελπίδα	20 €
Ανθόπουλος Νικ. Γεώργιος	25 €
Ανθοπούλου Νικ. Μαρία	15 €
Ανθόπουλος Νικόλαος	10 €
Παπαθανάκος Αθανάσιος	10 €
Κωτίδης Κωνσταντίνος	10 €
Κωτίδης Κ. Γεώργιος	10 €
Γεωργιάδης Αλέξανδρος	10 €
Παπαδόπουλος Δημήτριος	20 €
Τερζίδης Χρ. Δημήτριος	20 €
Χατζηιωαννίδου Ουρανία	10 €
Κυριζόπουλος Σταύρος	20 €
Χαραλαμπίδης Αγάππος	20 €
Πολύχρονης Αναστάσιος	20 €
Μικρόπουλος Αριστείδης	10 €
Κωτίδης Αναστάσιος	10 €
Χαρινός Σταύρος	15 €
Τσαβδαρίδης Λάζαρος	10 €
Σωματαρίδου Ευαγγελία	20 €
Βασιλειάδου Ειρήνη	10 €
Σεΐταρίδης Ανδ. Ιωάννης	20 €
Φωκαΐδου Ρούλα	10 €
Ραπποπούλου Ελένη	10 €
Διαμαντή Ερμοφίλη	20 €
Τερζίδης Χρ. Παναγιώτης	10 €
Τερζίδης Χρήστος	10 €
Παπαδόπουλος Αλ. Βασίλειος	10 €
Βασιλειάδης Ι. Παύλος	10 €
Τερζίδης Βασ. Αναστάσιος	20 €
Ζανέτας Μιχ. Ιωάννης	50 €
Αθανασιάδης Ηλίας	10 €
Τσολακίδης Πέτρος	40 €
Παπαδόπουλος Μ. Σάββας	10 €
Σεΐταρίδης Μιχ. Όλγα	20 €
Σεΐταρίδης Μιχ Ιωάννης	20 €
Αμοιρίδης Δημήτριος	50 €
Αγγελόπουλος Σπύρος	20 €
Σπανίδου Ευγενεία	20 €

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ**Δίμηνη έκδοση**

ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: info@ipsilantis.gr

WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βασίλης Παραδεισόπουλος

Σεΐταρίδης Δημοσθένης

Τερζίδης Βασίλειος

Φιλολογική επιμέλεια: Ζανέτα Κλεοπάτρα

Σελιδοποίηση: Σπύρος Κανελλάτος

Εκτύπωση: Τυπογραφείο "Παναγιώτης" - 23510 23625

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Εφραιμίδης Βασίλης - Ταμίας (6976806391)

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Μην ξεχνάτε να τακτοποιήσετε την συνδρομή σας για τα «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

στους ανταποκριτές μας:

Σταυριανίδα Σταύρο, τηλ. 6973496145.

στον ταμία του συλλόγου:

Εφραιμίδα Βασίλειο τηλ. 6976806391,

Ταχυδρομικώς, με εντολή, με τα στοιχεία:

Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος Αλέξανδρος

Υψηλάντης Νέας Τραπεζούντας Πιερίας Τ.Θ.

8004 ΤΚ 60100 Κατερίνη Πιερίας.

Μέσω τραπεζών για συνδρομητές εσωτερικού

και εξωτερικού στους κάτωθι λογαριασμούς:

Εθνική Τράπεζα Ελλάδας:

373/296174-11

IBAN: GR 6001103730000037329617411

Eurobank Εργασίας:

0026-0210-15-0100477219

IBAN: GR 9402602100000150100477219

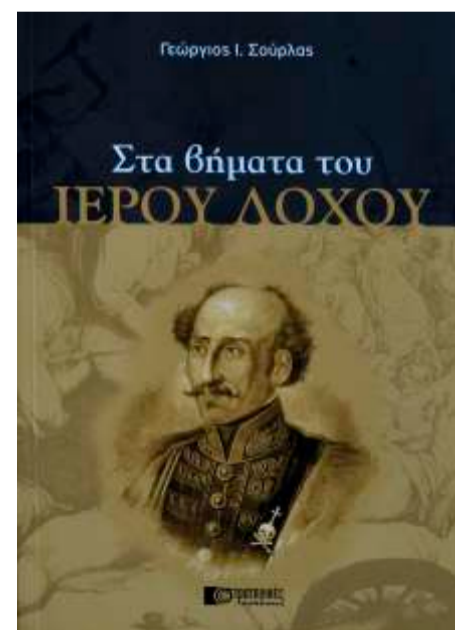
Στην κατάθεση μέσω τραπεζών θα πρέπει να

αναγράφονται τα στοιχεία του καταθέτη για να

αποσταλεί και η σχετική απόδειξη από το ταμείο

του Συλλόγου.

Εκ του Δ.Σ. του Συλλόγου

Παρουσίαση βιβλίου

Αυτό το εξαιρετικό βιβλίο του κ. Γεωργίου Σούρλα με τίτλο «Στα βήματα του Ιερού Λόχου» διατίθεται από τον σύλλογο μας και ευρίσκεται στην δανειστική βιβλιοθήκη του συλλόγου. Για περισσότερες πληροφορίες στην υπεύθυνη βιβλιοθήκης και μέλος του Δ.Σ. κ. Ελένη Αδαμίδου και στον πρόεδρο του Δ.Σ. κ. Βασίλειο Παραδεισόπουλο.

Του Δημοσθένη
Σπυρίδωνα Σειταρίδη
του Βασιλείου, Δικηγόρου

Η Επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία

Από τη νικηφόρα Μάχη της Θεσσαλονίκης στο Χαλασμό της Κασσάνδρας

Συνέχεια από τη σελ 1

Για να αποκλείσει πιθανή εξέγερση των Θεσσαλονικέων, έλαβε εναντίον τους σκληρά μέτρα. Φυλάκισε 400 επιφανείς Θεσσαλονικείς προκειμένου να εκβιάσει τους επαναστάτες. Τα ίδια μέτρα έλαβε και κατά των προκρίτων του Πολυγύρου οι οποίοι διέφυγαν την τελευταία στιγμή με αποτέλεσμα οι Τούρκοι στρατιώτες να ξεσπάσουν την εκδικητική τους μανία στον άμαχο πληθυσμό του Πολυγύρου και των χωριών της Βόρειας Χαλκιδικής. Οι Έλληνες επαναστάτες αντεπιτέθηκαν και κατάφεραν να σκοτώσουν τον βοεβόδα του Πολυγύρου και την φρουρά του και απελευθέρωσαν τα περισσότερα χωριά της Χαλκιδικής. Στη Θεσσαλονίκη ο Γιουσουφ Μπέης για να τρομοκρατήσει τους Έλληνες της πόλης, πραγματοποίησε μαζικές εκτελέσεις Θεσσαλονικέων. Το κέντρο της πόλης γέμισε με μπουντρούμια, από πασσάλους στεφανωμένους με κεφάλια και με κρεμασμένους Έλληνες. Άτακτοι Τούρκοι περιφέρονταν στις ελληνικές συνοικίες της πόλης και συμπεριφέρονταν άγρια αδιακρίτως. Στα τέλη Μαΐου του 1821 ακολουθώντας τον Εμμ. Παπά και τους Αθωνίτες μοναχούς επαναστάτησαν οι Μακεδόνες στην Κασσάνδρα, στη Σιθωνία, στην Ορμύλια, στα Μαντεμοχώρια, στο Βαβδο, στη Γαλάτιστα κ.α. Ταυτόχρονα με τους Μακεδόνες ο Ψαριανός στόλος έφερε συνεχώς ενισχύσεις από άλλα μέρη της Μακεδονίας και παράλληλα φυλούσε τα παράλια της Χαλκιδικής από τον τουρκικό στόλο. Πλοία από την Αίνο και την Τένεδο έφεραν ενισχύσεις από την Θράκη και προ-

των Τούρκων του Γιουσουφ μπέη. Ακολούθησε η Μάχη των Βασιλικών (9 Ιουνίου 1821) όπου ο καπετάν Χάφας και οι άνδρες του μετά από σκληρές μάχες βρήκαν ηρωικό θάνατο. Οι Τούρκοι προχώρησαν στην πυρπόληση της Μονής της Αγίας Αναστασίας και στη καταστροφή των Βασιλικών, του Καραμπουρνού και της Γαλάτιστας. Όσοι Έλληνες μαχητές διασώθηκαν από τις μάχες συγκεντρώθηκαν στο διατείχισμα της Κασσάνδρας (Ποτίδαια) και ταμπουρώθηκαν σε αυτό αφού πρώτα ολοκλήρωσαν με πρόχειρες επισκευές και νέα διάνοιξη της τάφρου την αμυντική τους θέση. Το άλλο σώμα των Ελλήνων, μετά την ήττα του στη Ρεντίνα υποχώρησε προς τον Πολύγυρο, όπου είχε το στρατηγείο του ο Εμ. Παπάς. Ηδη ξεκίνησαν τα αντίποινα των Τούρκων στη Θεσσαλονίκη και στο Λαγκαδά. Ο Μεχμέτ Μπαϊράμ πασάς, σερασκέρης του Σουλτάνου που είχε φθάσει στη Μακεδονία από την

Ο Ψαριανός στόλος εκτός από τις μεταφορές ανδρών και πολεμοφοδίων μεταξύ Πιερίας και Κασσάνδρας, περιπολούσε στο Θερμαϊκό από την Επανομή μέχρι το Ποσειδί προστατεύοντας τα Κασσανδρινά παράλια από αποβατικές επιχειρήσεις του Εχθρού. Οι ενισχυμένες πλέον δυνάμεις των Τούρκων με εκδικητική μανία ξεκίνησαν τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις τους. Επικεφαλής τίθεται ο βεζίρης Μεχμέτ Ερμίν πασάς, ο επονομαζόμενος Ερμού Λουμπούτ (ροπαλοφόρος). Ο Μεχμέτ, επί ένα μήνα προσπαθούσε να κάμψει την αντίσταση των Ελλήνων στο διατείχισμα της Ποτίδαιας. Τα ξημερώματα της 14ης Νοεμβρίου 1821 οι Τούρκοι όρμησαν με αλαλαγμούς να διαβούν την τάφρο. Οι γραμμές των Ελλήνων πάνω στο διατείχισμα είχαν αραιώσει από τις απώλειες όμως για πολλές ώρες απέκρουαν διαδοχικά τις τουρκικές επιθέσεις.

Ο Λουμπούτ Πασάς, βλέποντας ότι με την επίθεση σε όλο το μήκος του διατειχίσματος δεν κατόρθωνε τίποτε, αιφνιδιαστικά επιτέθηκε κατά του δυτικού μόνο άκρου της τάφρου το οποίο υπερασπιζόνταν 150 μόνο άνδρες υπό την ηγεσία του οπλαρχηγού Γιαννιού. Οι Τούρκοι κατόρθωσαν με δυσκολία και με απώλειες να διαβούν την τάφρο από το σημείο αυτό και αφού πέρασαν από τη πίσω πλευρά του διατειχίσματος βρέθηκαν στα μετόπισθεν των μαχητών και κατάφεραν να απωθήσουν από αυτό τους Έλληνες. Οι επιζώντες μαχητές υποχώρησαν μαχόμενοι προς τα Παζαράκια (Κρουοππηγή), το Παλιούρι και το Ποσειδί, απ' όπου μαζί με πολλά γυναικόπαιδα με Ψαριώτικα πλοία μεταφέρθηκαν στο Άγιο Όρος, στις Σποράδες, στα Ψαρά στην Ύδρα και στην Αίγινα. Μόλις έφυγαν και τα τελευταία πλοία, οι Τούρκοι ξέσπασαν την εκδικητική τους μανία στους τους οικισμούς. Συνολικά πυρπολήθηκαν 78 χωριά και 58 αγιορείτικα μετόχια. Μετά την πτώση της Κασσάνδρας η επανάσταση της Χαλκιδικής έλαβε ουσιαστικό τέλος. Επίσημα όμως τερμάτισε τον Ιανουάριο του 1822 με την παράδοση του Αγίου Όρους.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

(1) Παπαστεφάνου Βασίλειος: Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ 1821, Αθήνα, 1970.

(2) Διονύσιος Α. Κόκκινος: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ, Εκδόσεις Μέλισσα.

(3) Απόστολος Βακαλόπουλος. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 1354-1833, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1988.

(4) ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.

(5) Νικόλαος Κ. Κασμούλης: ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 1821-1833, Εκδοτικός οίκος Δημιουργία, Αθήνα, 1997.

(6) Σπυρίδων Τρικούπης: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, Εκδόσεις Χ. Γιοβάνης.

(7) Αντώνης Ιορδάνογλου: ΑΝΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Road Editions, Αθήνα, 1992.

(8) ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 4.000 ΧΡΟΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1982.

(9) Κωνσταντίνος Α. Βακαλόπουλος: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1992.

Γκάντος Αθανάσιος

Περιοδικό Στρατιωτική Ιστορία

στατεύουν την Επανάσταση στο Θρακικό Πέλαγος. Την Επανάσταση της Χαλκιδικής ακολούθησε και η Θάσος στις αρχές του Ιούνη. Οι Θασιώτες μαζί με μαχητές από τη Ροδόπη και τον Έβρο, με επικεφαλής τον Φιλικό Χατζή Γιώργη από τον Θεολόγο επικράτησαν στο νησί και μάλιστα και για πολλούς μήνες απέκρουαν επιτυχώς τις τουρκικές αντεπιθέσεις από την Κεραμωτή. Τον Ιούνιο το 1821 βρήκε την Επανάσταση να επικρατεί στην Χαλκιδική με τους Έλληνες να προχωρούν νικηφόρα πέρα από το Ζαγκλιβέρι. Παράλληλα οι στρατιώτες του Εμμ. Παπά κατανίκησαν τους Τούρκους στη Μάχη της Ιερισσού, απελευθέρωσαν την Ανατολική Χαλκιδική και κλήθηκαν να αποκρούσουν στρατό 25.000 ανδρών που ο Σουλτάνος διέταξε να κατέβει στη Ρούμελη και στο Μοριά. Οι Έλληνες με επικεφαλής τον Οπλαρχηγό Χάφα κατόρθωσαν να φθάσουν στην περιοχή της Θέρμης και να νικήσουν στη Μάχη της Θεσσαλονίκης. Μετά όμως την ήττα των Ελλήνων στη Μάχη της Ρεντίνας αποφάσισαν ότι είναι μάταιος πλέον ο αγώνας για την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και αποφάσισαν να συμπυκνούν δυτικά προς τα ορεινά της Χαλκιδικής για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις υπεράριθμες τουρκικές ενισχύσεις και κυρίως το ιππικό 5000 Γιουρού-

Μ. Ασία με σκοπό να κατέλθει προς την Ρούμελη, αναγκάστηκε ύστερα από έκκληση του Μπέη της Θεσσαλονίκης να σώσει την πόλη από τους επαναστάτες και αφού κατέπνιξε τις επαναστατικές εστίες της Θράκης (Ροδόπη, Μάκρη, Μαρώνεια κ.α.), κατανίκησε τους Έλληνες στον Λαγκαδά και πέρασε από σίδηρο και φωτιά όλους τους οικισμούς της περιοχής σκοτώνοντας όλους τους άνδρες και εξανδραποδίζοντας γυναίκες και παιδιά. Όσοι σώθηκαν από τις σφαγές, μαζί με κατοίκους του Πολυγύρου της Γαλατίστας, των Βασιλικών και άλλων οικισμών, κατέφυγαν τότε στην Κασσάνδρα και στο Άγιο Όρος, όπου για πρώτη φορά παραβιάστηκε το άβατο. Τα μόνα μέρη της Χαλκιδικής και της Θεσσαλονίκης που βρίσκονταν ακόμα στα χέρια των Ελλήνων ήταν η Κασσάνδρα όπου οι Έλληνες ταμπουρώθηκαν στο αρχαίο διατείχισμα της Ποτίδαιας και το Άγιον Όρος με προπύργιο της Επανάστασης τη μονή Εσφιγμένου. Με τον ψαριανό στόλο οι Έλληνες της Κασσάνδρας που ενισχύθηκαν με 500 εμπειροπόλεμους άνδρες, ήταν τα σώματα των οπλαρχηγών του Ολύμπου Λιακόπουλου και τον Μπίνου. Μετά από λίγο κατέφτασαν άλλοι 250 άνδρες υπό τον οπλαρχηγό του Ολύμπου Διαμαντή Νικολάου.

Χρήστος Γιανταμίδης
Πλοίαρχος (ε)ε.α.
Πολεμικού Ναυτικού

Συνέχεια από τη σελ. 1

Κατά τον 17ον αιώνα εγκαταστάθηκαν στην Κωνσταντινούπολη, όπου γρήγορα αναρριχήθηκαν στην αριστοκρατία του Φαναριού της Πόλης και κατά τα τέλη του 18ου αιώνα υπήρξαν ηγεμόνες στην Βλαχία και στην Μολδαβία. Στις 13 Δεκ. 1792 γεννήθηκε στην Πόλη ο Αλέξανδρος Κ. Υψηλάντης, και στις 25 Δεκ. 1793 γεννήθηκε ο αδελφός του ο Δημήτριος.

Ο παππούς του Αλέξανδρου, ο Αλέξανδρος Ι. Υψηλάντης, υπήρξε μέγας διερμηνέας, γνώριζε πέντε γλώσσες-την γαλλική, την ρώσικη, την τουρκική, την περσική και αραβική. Ο παππούς του λοιπόν, μετά την αποτυχημένη επανάσταση του Ορλόφ στην Πελοπόννησο, με την έγκαιρη και σωτήρια μεσολάβησή του έσωσε τους Έλληνες από την γενική σφαγή που είχε αποφασίσει ο σουλτάνος Αβδούλ Χαμίτ. Στην συνέχεια ορίστηκε ηγεμόνας της Βλαχίας. Πήρε μέρος στις διαπραγματεύσεις Ρωσίας-Τουρκίας, που έληξαν με την Συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή. Το 1785 συνέταξε υπόμνημα για την ανεξαρτησία της Ελλάδος, προς τους αυτοκράτορες Ρωσίας και Αυστροουγγαρίας. Έγινε όμως γνωστό από τους Τούρκους, αναγκάστηκε να δραπέτεύσει για να σώσει την ζωή του... στην συνέχεια φυλακίστηκε, υπέστη βαριά βασανιστήρια και στο τέλος τον αποκεφάλισαν, δημεύοντας και την μεγάλη του περιουσία, περί τα 5.000.000 γρόσια. Ο Κωνσταντίνος Υψηλάντης γιος του Αλέξανδρου Ι. Υψηλάντη γεννήθηκε στην Πόλη το 1760 και πέθανε στο Κίεβο το 1816. Υπήρξε μέγας διερμηνέας της Υψηλής Πύλης από το 1796-1799 και ηγεμόνας της Μολδαβίας το 1799 και της Βλαχίας το 1802. Το 1806 καταφεύγει στην Ρωσία-Κίεβο μετά την αποπομπή του από την θέση του ηγεμόνα της Βλαχίας, γιατί θεωρήθηκε ύποπτος για τις επαναστάσεις των Σέρβων και για την ρωσόφιλη στάση του στον ρωσο τουρκικό πόλεμο 1806-1812. Είχε επτά παιδιά, τον Αλέξανδρο, τον Δημήτριο, τον Νικόλαο (αρχηγό του Ιερού Λόχου), τον Γεώργιο (πολέμησε με τον Αλέξανδρο και φυλακίστηκε στις φυλακές της Αυστρίας μαζί του), τον Γρηγόριο, την Ελένη (παντρεύ-

Μάχου Υπέρ Πίστewος και Πατρίδος

Επαναστατική προκήρυξη του Αλεξάνδρου Υψηλάντη

τηκε τον Αλ. Νέγη, πέθανε στην Αθήνα το 1856), την Μαρία (παντρεύτηκε το 1823 τον Αλ. Σίνα) και την Αικατερίνη.)Πέθανε στο Κίεβο το 1816, αφήνοντας την ακόλουθη ιερά παρακαταθήκη στα παιδιά του : <<Μη λησμονείτε ότι οι Έλληνες ίνα ελευθερωθώσι πρέπει να στηρίζονται επί των ιδίων αυτών δυνάμεων>>. Αλέξανδρος Κ. Υψηλάντης, στις 12 Απριλίου 1808, γίνεται ανθυπίαρχος του ρωσικού ιππικού. Συμμετέχει στους ναπολεόντιους πολέμους, διακρίνεται στις μάχες και στην μάχη της Δρέσδης χάνει το δεξί του βραχίονα. Διετέλεσε υπασπιστής του Τσάρου Αλεξάνδρου Α΄- Υποστράτηγος- Διοικητής του ιππικού της αυτοκρατορικής φρουράς. Το 1820 έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας με το ψευδώνυμο <<καλός>>, μνημένος από τον Εμ Ξάνθο. Μετά την άρνηση του Ι. Καποδίστρια να αναλάβει την αρχηγία της Φ. Εταιρείας και με υπόδειξή του, ο Εμ. Ξάνθος πρότεινε στον Αλέξανδρο την αρχηγία, η οποία έγινε αποδεκτή. Τον Οκτώβριο του 1820 συναντάται στο Ισμαήλιο με κύρια μέλη της Φιλικής Εταιρείας και απεσταλμένους από την Ελλάδα Διοργανώνει δίκτυα πληροφοριών, με ενέργειές του ξεσηκώνει όλους τους Έλληνες – φιλέλληνες, και επανειλημμένα κάνει εκκλήσεις στον Τσάρο, ζητώντας μάταια την βοήθειά του. Τον Μάρτιο του 1821 ιδρύει τον Ιερό Λόχο που αποτελείται από

500 νέους εθελοντές που εγκατέλειψαν τις σπουδές τους από τις ελληνικές παροικίες της Μολδαβίας και Οδησού, με επικεφαλής τον αδελφό του, τον Νικόλαο. Αφού πέρασε τον Προύθο ποταμό, στις 22 Φεβρουαρίου 1821 ύψωσε την σημαία της επανάστασης στο Ιάσιο. Στις 24 Φεβρουαρίου 1821 ανακοινώνει στους απανταχού Έλληνες ένα εξαιρετικής σημασίας κείμενο, με το οποίο καλεί όλους τους Έλληνες να πολεμήσουν υπέρ πίστεως και πατρίδος, για να αποκτήσουν την ελευθερία τους. Την 1η Μαρτίου 1821 ενώνει τις δυνάμεις του με τις δυνάμεις του Γεωργάκη Ολύμπιου, του Ιωάννη Φαρμάκη και άλλων Ελλήνων εθελοντών. Το σύνολο του στρατού ανέρχεται σε 7.000 μαχητές και με ελαφρύ οπλισμό. Στις 27 Μαρτίου ο Αλέξανδρος εισέρχεται στο Βουκουρέστι και υψώνει την Σημαία της επανάστασης. Η κίνηση αυτή προκάλεσε τον σουλτάνο, ο οποίος έστειλε στρατεύματα για να την καταπνίξουν, Ο Α. Υψηλάντης τους αντιμετώπισε στο Γαλάτσι, στην Σλατίνα, στο Σκουλένι και στο Σέκο. Στις 7 Ιουνίου 1821 έλαβε χώρα η ιστορική μάχη του Δραγατσανίου, όπου παρά την ηρωική αντίσταση των ανδρών, νικήθηκαν από υπέρτερες εχθρικές δυνάμεις. Ο Αλέξανδρος διωκόμενος περνά τα Αυστριακά σύνορα, συλλαμβάνεται και φυλακίζεται στο φρούριο Μούνκατς. Μετά από ενέργειες του Νικολάου Τσάρου της Ρωσίας, αποφυλακίζεται στις 24 Νοεμβρίου 1827 βαριά άρρωστος και μετά από δύο μήνες στις 31 Ιανουαρίου 1828 πεθαίνει στην Βιέννη, δίχως να προλάβει να δει την Ελλάδα ελεύθερη που τόσο αγάπησε και για την ελευθερία της πολέμησε-θυσιάστηκε.

Ο Δημήτριος Υψηλάντης σπούδασε στην στρατιωτική σχολή στο Παρίσι. Μετά τις σπουδές του κατατάχθηκε στον ρωσικό στρατό. Συμμετείχε με τον αδελφό του στους αγώνες στις παραδουνάβιες ηγεμονίες. Την 1η Μαρτίου, αναχώρησε για την Ελλάδα ως εκπρόσωπός του, μετά από αίτημα των φιλικών και ιδιαίτερα του Παπαφλέσσα, συνοδευόμενος από τον Παναγιώτη Αναγνωστόπουλο. Στις 8 Ιουνίου έφθασε στην Ύδρα, φέρνοντας μαζί του και 300.000 γρόσια, (σημαντικό ποσό για την εποχή εκείνη). Στις 21 Ιουνίου γίνεται δεκτός με ενθουσιασμό στην Πελοπόννησο από στρατό και λαό. Συμμετέχει στις πολιορκίες της Τρίπολης, του Ναυπλίου και του Άργους το 1822. Το 1823 πολέμησε με τον Θ. Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια εναντίον του Δράμαλη. Τον Ιούλιο του 1825 πολέμησε στους Μύλους, με τον Μακρυγιάννη, με τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη και αρκετούς φιλέλληνες. Ο Κυβερνήτης της Ελλάδας Ι. Καποδίστριας του ανέθεσε την αρχηγία του στρατού της Ανατολικής Ελλάδας. Πραγματοποίησε νικηφόρες επιχειρήσεις στην Βιωτία το 1828 και στην μάχη της Πέτρας με 3000 άνδρες, νίκησε τους 7000 Τούρκους, θέτοντας έτσι

το τέλος στον πόλεμο που είχε αρχίσει ο αδελφός του ο Αλέξανδρος πριν 8 χρόνια με τους Τούρκους. Η μάχη της Πέτρας απάντησε στην μάχη του Δραγατσάνιου. Ο μεγάλος πατριώτης και αείμνηστος Σαράντος Καργάκος έγραψε : <<Υψηλάντης ξεκίνησε την επανάσταση και Υψηλάντης την τελείωσε>>. Στις 4 Αυγούστου του 1832 πεθαίνει στο Ναύπλιο από φυματίωση. Η εγκυκλοπαίδεια του ποντιακού ελληνισμού μας πληροφορεί ότι : <<Υψηλάντη – Ypsilanti. Πόλη στην πολιτεία Μίσιγκαν των ΗΠΑ. Ιδρύθηκε το 1825 και πήρε το όνομά της από τον Δημήτριο Υψηλάντη, η νίκη του οποίου στους Μύλους της Πελοποννήσου αναγγέλθηκε στους κατοίκους της, όταν το δημοτικό τους συμβούλιο συνεδρίαζε να βρει όνομα για την καινούργια πόλη. Το 1928, στην κυριότερη πλατεία της πόλης στήθηκε προτομή του Δ. Υψηλάντη.>>

Προσφορά της οικογένειας “Υψηλάντη” στο Έθνος

Η οικογένεια Υψηλάντη δεν προσέφερε μόνο τα 4 παιδιά της για τον Ιερό Αγώνα της Ανεξαρτησίας του Έθνους, παραχώρησε και την περιουσία της για τον σκοπό αυτόν. Η μεγάλη τους επιθυμία ήταν να έβλεπαν την Ελλάδα ελεύθερη, που ποτέ τους δεν γνώρισαν, πλην του Δημητρίου Υψηλάντη. Προσέφεραν την ζωή και την περιουσία τους ανιδιοτελώς για την απελευθέρωση του υπόδουλου ελληνισμού, Βλέπετε, όταν βαθεία στην καρδιά σου τρέφεις απεριόριστη αγάπη για τον ελληνισμό, θυσιάζεις, οικογένεια, ζωή, πλούτη.

Ας διδαχθούμε από το παράδειγμά τους, εμείς οι νεώτεροι Έλληνες.

Τα οστά του Αλέξανδρου Υψηλάντη

Η μεγάλη του επιθυμία και παρακαταθήκη ήταν να ταφεί στην αγαπημένη του Ελλάδα. Πρώτα ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο του Αγίου Μάρκου στην Βιέννη. Στην συνέχεια η οικογένεια του μετέφερε τα οστά του στο κάστρο Υψηλάντη-Σίνα Δυτικά της Βιέννης, από όπου τελικά μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα τον Αυγούστο του 1964. Έτσι πραγματοποιήθηκε η μεγάλη του επιθυμία να αναπαυθεί σε ελληνικά πλέον ελεύθερα χώματα, και συγκεκριμένα αναπαύεται στην εκκλησία των Αγίων Ταξιάρχων στο Πεδίο του Άρεως, στην Αθήνα, όπου υπάρχει και το ταφικό του μνημείο.

Αυτά εν καταλείδι το ιστορικό της οικογένειας “Υψηλάντη” και το συνοπτικό χρονικό δράσεων των αδελφών Αλέξανδρου και Δημητρίου Υψηλάντη κατά την διάρκεια του αγώνα της επανάστασης για την απελευθέρωση του ελληνικού Έθνους.

Τώρα, παρατίθεται παρακάτω ο τίτλος του άρθρου το “Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος” που προκηρύχθηκε την 24η Φεβρουαρίου 1821.

Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος

Η ώρα ήλθεν, ω Ανδρες Έλληνες! Προ πολλού οι λαοί της Ευρώπης, πολεμούντες υπέρ των ιδίων Δικαιωμάτων και ελευθερίας αυτών, μας επροσκάλουν εις μίμησιν, αυτοί, κάποι οπωσούν ελεύθεροι, επροσπάθησαν όλαις δυνάμεσι να αυξήσωσι την ελευθερίαν, και δι’ αυτής πάσαν αυτών την Ευδαιμονίαν.

Οι αδελφοί μας και φίλοι είναι πανταχού έτοιμοι, οι Σέρβοι, οι Σουλιώται, και όλη η Ήπειρος, οπλοφορούντες μας περιμένουσι, ας ενωθώμεν λοιπόν με Ενθουσιασμόν! Η Πατρίς μας προσκαλεί!

Η Ευρώπη προσηλώνουσα τους οφθαλμούς της εις ημάς, απορεί δια την ακινησία μας, ας αντιχίσωσι λοιπόν όλα τα Όρη της Ελλάδος από τον Ήχω της πολεμικής μας Σάλπιγγος, και αι κοιλάδες από την τρομεράν κλαγγήν των Αρμάτων μας. Η Ευρώπη θέλει θαυμάσει τας ανδραγαθίας μας, οι δε τύραννοι ημών τρέμοντες και ωχροί θέλουσι φύγει απ’ έμπροσθέν μας.

Οι φωτισμένοι λαοί της Ευρώπης ενασχολούνται εις την αποκατάστασιν της ίδιας ευδαιμονίας και πλήρης ευγνωμοσύνης δια τας προς αυτούς των Προπατόρων μας ευεργεσίας, επιθυμούσι την ελευθερίαν της Ελλάδος.

Ημείς, φαινόμενοι άξιοι της προπατορικής αρετής και του παρόντος αιώνας, είμεθα Εύελπεις, να επιτύχωμεν την υπεράσπισιν αυτών και βοήθειαν πολλοί

εκ τούτων φιλελεύθεροι θέλουσιν έλθη, δια να συναγισθώσι με ημάς. Κινηθήτε, ω φίλοι, και θέλετε ιδή μίαν Κραταιάν δύναμιν να υπερσπισθή τα δίκαιά μας! Θέλετε ιδή και εξ αυτών των εχθρών μας πολλούς, οίτινες, παρακινούμενοι από την δίκαιά μας αίτιαν, να στρέψωσι τα Νύτα προς τον εχθρόν και να ενωθώσι με ημάς, ας παρρησιασθώσι με ειλικρινές φρόνημα, η Πατρίς θέλει τους εγκολπωθή! Ποίος λοιπόν εμποδίζει τους ανδρικούς σας Βραχιώννας; Ο άνανδρος εχθρός μας είναι ασθενής και αδύνατος. Οι στρατηγοί μας έμπειροι και όλοι ομογενείς γέμουσιν ενθουσιασμού! Ενωθήτε λοιπόν, ω Ανδρείοι και μεγαλόψυχοι Έλληνες! Ας σχηματισθώσι φάλαγκες εθνικαί, ας εμφανισθώσι Πατριωτικαί λεγεώνες, και θέλετε ιδή τους παλαιούς εκείνους Κολοσσούς του δεσποτισμού να πέσωσιν εξ ιδίων, απέναντι των θριαμβευτικών μας Σημαιών! Εις την φωνήν της Σάλπιγγός μας όλα τα παράλια του Ιωνίου και του Αιγαίου πελάγους θέλουσιν αντιχίση, τα Ελληνικά πλοία, τα οποία εν καιρώ ειρήνης ήξεραν να εμπορεύωνται, και να πολεμώσι, θέλουσι σπείρη εις όλους τους λιμένας του τυράννου με το πυρ και την μάχαιραν, την φρίκη και τον θάνατον.

Ποία ελληνική ψηχή θέλει αδιαφορήση εις την πρόσκληση της Πατρίδος; Εις την Ρώμη ένας του Καίσαρος φίλος σείων την αιματομένην χλαμύδα του τυράννου εγειρεί τον λαόν. Τι θέλετε κάμη Σεις ω Έλληνες, προς τους οποίους η Πατρίς γυμνή δεικνύει με τας πληγάς της και με διακεκομμένη φωνήν επικαλείται την βοήθειαν των τέκνων της. Η θεία πρόνοια, ω φίλοι Συμπατριώται, ευσπλαγχνισθείσα πλέον τας δυστυχίας μας ηυδόκησεν ούτω τα πράγματα, ώστε με μικρόν κόπον θέλομεν απολαύση με την ελευθερίαν πάσαν ευδαιμονίαν. Αν λοιπόν από αξιόμυτον αβελτηρίαν αδιαφορήσωμεν, ο τύραννος γενόμενος αγριώτερος θέλει πολλαπλασιάσει τα δεινά μας, και θέλομεν καταντήση δια παντός το δυσχερέστερον πάντων των εθνών.

Στρέψατε τους οφθαλμούς σας, ω Συμπατριώται! Και ιδετε την ελεεινήν μας κατάστικιν! Ίδετε εδώ τους Ναούς καταπατημένους! Εκεί τα τέκνα μας αρπαζόμενα δια χρήσιν αναιδεστάτην της αναιδούς φιληδονίας των βαρβάρων τυράννων μας! Τους οίκους μας γεγυμνωμένους, τους αγρούς μας λεηλατισμένους και ημάς αυτούς ελεεινά ανδράποδα!

Είναι καιρός να αποτινάξωμεν τον αφόρητον τούτον Ζυγόν, να ελευθερώσωμεν την Πατρίδα, να κρημνισωμεν από τα νέφη την ημισέληνον να υψώσωμεν το σημείον, δι’ ου πάντοτε νικώμεν! Λέγω τον Σταυρόν, και ούτω να εκδικήσωμεν την Πατρίδα, και την Ορθόδοξον ημών Πίστιν από την ασεβή των ασεβών Καταφρόνησιν.

Μεταξύ υμών ευγενέστερος είναι, όστις ανδρειότερως υπερασπισθή τα δίκαια της Πατρίδος, και ωφελιμότερως την δουλεύση. Το έθνος συναθροισόμενον θέλει εκλέξη τους Δημογέροντάς του, και εις την ύψιστον ταύτην Βουλήν θέλουσιν υπείκει όλα

μας αι πράξεις,

Ας κινηθώμεν λοιπόν με κοινόν φρόνημα. Οι πλούσιοι ας καταβάλωσιν μέρος της ίδιας περιουσίας, οι ιεροί ποιμένες ας εμπυχώσωσι τον λαόν με το ιδιόν των παράδειγμα, και οι πεπαιδευμένοι ας συμβουλεύσωσιν τα ωφέλιμα. Οι δε εν ξέναις αυλαίς υπουργούντες στρατιωτικοί και πολιτικοί ομογενείς, αποδίδοντες τας ευχαριστίας εις ην έκαστος υπουργεί δύναμιν, ας ορμήσωσιν όλοι εις το ανοιγόμενον ήδη μέγα και λαμπρόν στάδιον, και ας συνεισφέρωσιν εις την πατρίδα τον χρεωστούμενον φόρον, και ως γενναίοι ας ενοπλισθώμεν όλοι άνευ αναβολής καιρού με το ακαταμάχητον όπλον της ανδρείας και υπόσχομαι εντός ολίγου την νίκην και μετ’ αυτήν παν αγαθόν. Ποίοι μισθωτοί και χαύνοι, δούλοι τολμούν να αντιπαραταχθώσιν απέναντι λαού, πολεμούντος υπέρ της ίδιας ανεξαρτησίας; Μάρτυρες οι Ηρωικοί αγώνες των προπατόρων μα, Μάρτυς η Ισπανία ήτις πρώτη και μόνη κατετρόπωσε τας αητήτους φάλαγκας ενός τυράννου. Με την ένωσιν, ω Συμπολίται, με το προς την ιεράν Θρησκείαν Σέβας, με την προς τους Νόμους και τους Στρατηγούς υποταγήν, με την ευτολίμιαν και την σταθερότητα, η νίκη μας είναι βεβαία και αναπόφευκτος, αυτή θέλει στεφανώσσει με δάφνας αιθαλείς τους Ηρωικούς αγώνας μας,, αυτή με χαρακτήρα ανεξαλείπτους θέλει χαράξει τα ονόματα ημών εις τον ναόν της αθανασίας, δια το παράδειγμα των επερχομένων γενεών. Η Πατρίς θέλει ανταμείψη τα ευπειθή και γνήσια της τέκνα με βραβεία δόξης και τιμής, τα δε απειθή και κωφεύοντα εις την τωρινήν της πρόσκλησιν, θέλει αποκηρύξη ως νόθα και Ασιανά σπέρματα, και θέλει παραδώση τα ονόματά των, ως άλλων προδοτών, εις τον αναθεματισμόν και κατάραν των μεταγενεστέρων.

Ας καλέσωμεν λοιπόν εκ νέου, ω Ανδρείοι και μεγαλόψυχοι Έλληνες, την ελευθερίαν εις την κλασικήν γην της Ελλάδος! Ας συγκροτήσωμεν μάχη μεταξύ του Μαραθώνος και των Θερμοπυλών! Ας πολεμήσωμεν εις τους τάφους των Πατέρων μας, οι οποίοι δια να μας αφήσωσιν ελευθέρους, επολέμησαν και απέθανον εκεί! Το αίμα των τυράννων είναι δεκτόν εις την σκιάν τον Επανεινώνδου Θηβαίου, και του Αθηναίου Θρασύβουλου, οίτινες κατετρόπωσαν τους τριάκοντα τυράννους, εις εκείνας του Αρμοδίου και Αριστογείωνος, οι οποίοι συνέτριψαν τον Πεισιστρατικόν ζυγόν, εις εκείνην του Τιμολέοντος, όστις απεκατέστησε την ελευθερίαν εις την Κόρινθο και τας Συρακούσας, μάλιστα εις εκείνας τον Μιλτιάδου και Θεμιστοκλέους, του Λεωνίδου κα των τριακοσίων, οίτινες κατέκοψαν τοσάκις τους αναριθμήτους στρατούς των βαρβάρων Περσών, των οποίων τους βαρβαροτέρους και ανανδροτέρους απογόνους πρόκειται εις ημάς σήμεραν, με πολλά μικρόν κόπον, να εξαφανίσωμεν εξ ολοκλήρου.

Εις τα όπλα λοιπόν φίλοι η Πατρίς μας Προσκαλεί!

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Την 24ην Φεβρουαρίου 1821. Εις το γενικόν στρατόπεδον του Ιασίου

Η προκήρυξη μεταφέρθηκε αυτολεξεί από το βιβλίο του Γιάννη Γιαννόπουλου-“ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ”

Βιβλιογραφία

Α-Ιστορία του ελληνικού έθνους του Κ. Παπαρηγόπουλου

Β. Ιστορική-Λαογραφική-Πολιτισμική Εγκυκλοπαίδεια του Ποντιακού Ελληνισμού

Γ. Ιστορικό βιβλίο του Ιωάννη Γιαννόπουλου “Αλέξανδρος και Δημήτριος Υψηλάντης”

Σημείωση

Στο διαδίκτυο, γράφοντας την φράση “ Προτομή του Δημητρίου Υψηλάντη στην πόλη Μίσιγκαν, ” θα εμφανισθεί η προτομή του με τις δύο σημαίες την ελληνική και των ΗΠΑ, στην συνέχεια, πατώντας την λέξη ΜΝΗΜΕΙΑ θα εμφανισθούν τα μνημεία του Αλέξανδρου και του Δημητρίου στην Αθήνα, στο Ναύπλιο, και στην Ρουμανία. Στην συνέχεια πατώντας την λέξη ΠΡΟΣΩΠΑ θα εμφανισθούν τα πρόσωπα της οικογένειας τους, και πατώντας την λέξη ΠΙΝΑΚΕΣ θα εμφανισθεί η μάχη των ιερολοχιτών στο Δραγατσάν.

Για να τοποθετηθούν στο κείμενο του άρθρου

Ο ΟΦΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΛΩΣΤΟΙ

του Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρύσανθου

“Οφης ποταμός

Αλλά τούτο δεν είναι ακριβές, η δε παράδοσις συγχέει τον εξισλαμισθέντα επίσκοπον Αλέξανδρον(Ισκεντέρ) προς το όνομα Τούρκου Διοικητού Τραπεζούντος Ισκεντέρ πασά, όστις ων στρατηγός του σουλτάνου Σελίμ Α΄ είχε διορισθή διοικητής Τραπεζούντος περί το έτος Εγείρας 918 ήτοι 1512 περίπου μ.Χ. Αυτός Δε και ουχί ο επίσκοπος Ισκεντέρ είναι ο κτίσας το εν των «μετάνιν»(μείντάν ή γιαούρ μείντάν) «συναγωγίον»(τζαμίον) το λεγόμενον Ισκεντέρ πασά τζαμισί ως και τον μεντρεσέν (ιεροσπουδαστήριον) και την παρ' αυτών κρήνην και ο διοχετεύσας ύδωρ εις Καβάκ μείντάνι. Ούτω εξισλαμισμένην εύρεν όλην την από Ακάμπιος (Τσορόχ) μέχρι Τραπεζούντος Ελληνικήν χώραν ο πατριάρχης Ιεροσολύμων Δοσίθεος, ότε εν έτει 1681 επεσκέφθη την Τραπεζούντα και όλον τον Πόντον. «Από Σουρμένων έως Γκουρίας(Γεωργίας) και του ποταμού Τζορόχι προ εβδομήκοντα ετών ήρχισαν οι Λαζοί σαρακηνίζειν (να εξισλαμίζωνται), και ουκ έμεινεν ουδέ μία εκκλησία, ή ιερεύς εν όλη εκείνη τη επαρχία, αλλά μόνον γυναίκες τινές», και «εις τε την Λαζίαν ετούρκισαν οι χριστιανοί από Τζορόχι του ποταμού έως Τραπεζούντος». Ομοίως εξισλαμίσθησαν και οι μεσημβρινώς του Ριζαίου εν τη περιφέρεια Χεμσίν οικούντες ανάμεικτοι Ελλήνων και Αρμενίων πληθυσμοί. Κατά τον αυτόν περίπου χρόνον εξισλαμίσθησαν και οι εν τη Θοανία (Τόνγια) συμπαγείς Ελληνικοί πληθυσμοί.

Εκ των εξομοσάντων ολίγοι παρέμειναν ως κρύφιοι

χριστιανοί και ούτοι ίδια εν Σουρμένοις και Γημωρά(Γεμουρά), πάντες δε οι άλλοι εν τε τω κρυπτώ και εν τω φανερώ ήσκουν την μουσουλμανικήν θρησκείαν. Εκ τούτων οι μέν Λαζοί και οι κάτοικοι Σουρμένων και Γημωράς(Γεμουράς) απέβαλον μετά της θρησκείας και την γλώσσαν, και υπό την επίδρασιν της μουσουλμανικής θρησκείας ανεφάνησαν εν αυτοίς ο παλαιός άνθρωπος και αι ορμαί και τα ένστικτα των Τζάνων. Οι δε περί τον Ψυχρόν ποταμόν (Μπαλατζή ντερέ) οικούντες Οφίται ή Οφλήδες διέτηρησαν την Ελληνικήν γλώσσαν και τα Ελληνικά έθιμα, ενθυμούνται δε ακόμη την εξ Ελλήνων καταγωγήν αυτών. Είναι ημερώτεροι των Λαζών και κατά την κληροδοθηείσαν αυτοίς υπό των Ελλήνων προγόνων αυτών παράδοσιν ασχολούνται περί τα γράμματα και την θεολογίαν. Αι μουσουλμανικά ιερατικά και θεολογικά σχολαί του Όφεως ήσαν αι τελειότεραι εν τω Οθωμανικώ κράτει. Οι άνδρες εν Όφει γινώσκουσι και την Τουρκικήν γλώσσαν, αλλά αι γυναίκες ηγνούν αυτήν, και δια τούτο μέχρι των ημερών ημών εις την κατ' οίκον ομιλίαν εγίνετο χρήσις του Ελληνικού Ποντικού ιδιώματος του Όφεως. Τα χωρία αυτών μέχρι των ημερών ημών διετήρουν τα Ελληνικά αυτών ονόματα, Παλαχώριν, Μεσοχώριν, Υψηλή ή Υψηλάντων, όθεν προήλθεν η οικογένεια των Υψηλάντων ή Υψηλάντων, Ξένος, Φωτεινός, Χαλάεσσα, Γοργορά, Κοντού, Χωλός, Όκελος, Αληθινός, σΰζονται δεν εν αυτοίς πολλοί ναοί και χειρόγραφα Ελληνικά.

Βρύση στο χωριό Γίγας

Πολλά οικογένεια Οφιτών φυλάττουσι τα παρά των πατέρων αυτών κληροδοτηθέντα ευαγγέλια και εικονίσματα ως λείψανα ιερά. Κατά τον χρόνον της υπό των Ρωσικών στρατευμάτων κατοχής της Τραπεζούντος, εν μηνί Νοεμβρίω του έτους 1917 εις τον αρχιερέα Τραπεζούντος περιοδεύοντα ανά τον Όφιν και ευρισκόμενον εις το χωριόν Γίγα προσήλθον υπό την ηγεσίαν του μουσουλμάνου δημάρχου Όφεως περί τους 300 μπέιδες, ιμάμηδες και χοτζάδες, προσήλθον δε ίνα χαιρετίσωσι τον αρχιερέα και ευχαριστήσωσι δια την παρασχεθείσαν αυτοίς υπό της Εκκλησίας Τραπεζούντος προστασίαν κατά τον χρόνον της υπό των Ρωσικών στρατευμάτων κατοχής της Τραπεζουσίας χώρας. Η φυσιογνωμία αυτών κατ' ουδέν διέφερε της φυσιογνωμίας των χριστιανών του Όφεως. Πάντες προήρχοντο εκ της περιφέρειας του Ψυχρού ποταμού(Μπαλατζή ντερέ) και ήσαν απόγονοι των πρώτων εξομοσάντων πατέρων. Και τούτο συναισθανόμενοι και γινώσκοντες αντήλλαξαν αγάπης και στοργής λόγους μετά του αρχιερέως Τραπεζούντος προσφωνούντες και αισθανόμενοι αυτόν ως ίδιον αυτών ποιμενάρχην.

Ελληνόφωνοι, αλλά ουχί ήμεροι ως οι Οφίται(Οφλήδες) παρέμειναν και οι εξισλαμισθέντες χριστιανοί Θοανίας(Τόνγιας), τα Δε χωρία αυτών διέτηρησαν κατά το πλείστον ομοίως τα Ελληνικά ονόματα, οίον Κατωχώριν, Μεσοπλάγιν, Μεσοπέδιν.

Περιφέρεια Όφεως

Χωριά	Οικογένεια	Ναοί	Σχολαί
1) Λέκα	20	1	1
2) Ζησινός	30	1	1
3) Κωφκία	25	1	1
4) Γίγα	50	1	1
5) Κρηνίτα	60	1	1
6) Κουρίτς	40	1	1
7) Ζουρέλ	30	1	1
8) Χάλτ	20	1	1

ΚΡΗΝΙΤΑ, Εκκλησία Ταξιαρχών

Οικία στο χωριό Κουρίτς

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΟΦΕΩΣ

R. M. DAWKINS

Ο φούρναρης

Σε ένα χωριό ήταν ένας φούρναρης. Οι χωρικοί ό,τι φαγητά είχαν τα πήγαιναν να τα ψήσει ο φούρναρης. Ο καδής του χωριού, κάθε μέρα, κοντά στο μεσημέρι πήγαινε και στεκότανε μπροστά στο φούρνο για να τον χτυπάει η μυρουδιά του φαγητού

Μια μέρα ο υπομοίραρχος του χωριού, έφερε στον φούρναρη ένα ορτύκι να το ψήσει. Ο φούρναρης έψησε το ορτύκι και μόλις το έβγαλε από το φούρνο και το τοποθέτησε πάνω στο τραπέζι, μαζί με τα άλλα φαγητά, ήρθε και έκατσε κοντά ο καδής. Τον χτύπησε η μυρωδιά του φαγητού, γύρισε και είδε όλα τα φαγητά να είναι πάνω στο τραπέζι. Είδε εκεί και το ορτύκι. Η καρδιά του το πεθύμησε, θέλησε το πάρει να το φάει. Είπε στον φούρναρη, «δός μου να φάω αυτό το ορτύκι». Ο φούρναρης του είπε «Εγώ δεν μπορώ να σου το δώσω να το φας, το ορτύκι είναι του υπομοίραρχου, θα έρθει τώρα να το ζητήσει, τί θα του πω;». Ο καδής του είπε «εγώ θα το πάω στο σπίτι να το φάω, εμένα πού θα με δει; - «Καλά», είπε ο φούρναρης, «στο σπίτι σου δεν σε βλέπει, όμως από εμένα θα ζητήσει το ορτύκι, δεν μπορώ να το δώσω». Ο καδής είπε: «τί σε μέλει! Καλύτερα να έχεις φίλο τον καδή παρά τον υπομοίραρχο, ο υπομοίραρχος δεν σου είναι χρήσιμος». Ο φούρναρης δεν θέλησε να το δώσει. Ο καδής προσπαθεί να το πάρει. Ο φούρναρης είδε ότι δεν μπορεί να γλυτώσει από τα χέρια του καδή, του το έδωσε και ο καδής έφυγε.

Δεν πέρασαν πέντε λεπτά και ήρθε ο υπομοίραρχος και λέει στον φούρναρη «φέρε το ορτύκι να πάω». Ο φούρναρης χωρίς να του πει τίποτα, παίρνει το φτυάρι, το βάζει μέσα στο φούρνο και ψάχνει το ορτύκι. Ο υπομοίραρχος λέει «γρήγορα, ας είναι άψητο, βγάλε το, δεν μπορώ να περιμένω». Ο φούρναρης λέει «θαύμα, δεν το βρίσκω, μπορεί να πέταξε». Ο υπομοίραρχος λέει «εμένα προσπαθείς να ξεγελάσεις; Ψημένο ορτύκι πετάει μέσα από τον φούρνο;» Ο φούρναρης λέει «στον κόσμο και τί δεν γίνεται! Μπορεί να πέταξε. Η πόρτα του φούρνου ήταν ανοιχτή». Ο υπομοίραρχος οργίστηκε, φώναξε και όρμησε να χτυπήσει τον φούρναρη. Όλος ο λαός του χωριού έτρεξε να δει τί συμβαίνει. Ο φούρναρης για να ξεφύγει από τον υπομοίραρχο έβγαλε το φτυάρι από τον φούρνο, πίσω του έστεκε ένας Εβραίος. Το στυλιάρι του φτυαριού χτύπησε στο μάτι τον Εβραίο και του το έβγαλε. Ο φούρναρης έτρεξε να φύγει, ο υπομοίραρχος και ο Εβραίος τρέχουνε από πίσω του να τον πιάσουνε. Πάνω στο δρόμο ήταν ένα σπίτι με ανοιχτή την πόρτα, στην αυλή καθότανε μια έγκυος γυναίκα. Ο φούρναρης έτρεξε και μπήκε μέσα στο σπίτι για να κρυφτεί. Η γυναίκα τρόμαξε και απέβαλε. Τότε ο άντρας της γυναίκας, ο υπομοίραρχος και ο Εβραίος όλοιο τρέχουνε να πιάσουνε τον φούρναρη, αυτός βγήκε από την άλλη πόρτα και έφυγε. Πήγε και μπήκε μέσα στο τζαμί και εκεί πάλι προσπάθησαν να τον πιάσουνε. Ανέβηκε πάνω στον μινιρέ και κρύφτηκε, όμως και εκεί τον είδανε. Άρχισαν και εκείνοι να ανεβαίνουν στον μινιρέ. Αυτός σκέφτηκε «εδώ αν μείνω θα έρθουνε να με σκοτώσουν, ας πηδήξω από τον μινιρέ, αν έχω τύχη, γλιτώνω». Πηδήξε, από κάτω ήταν ένας Εβραίος αργυραμοιβός, έπεσε πάνω στον Εβραίο, ο Εβραίος σκοτώθηκε, και αυτόν τον πιάσανε.

Τον οδήγησαν στον καδή για να τον δικάσουν. Κι ο καδής εκείνη τη στιγμή κάθισε για να φάει το ορτύκι. Εκείνοι όταν πήγανε στου καδή το σπίτι, όλοι φώναξαν «δίκασε αυτόν τον άνθρωπο, σήμερα έκανε πολλές κακές πράξεις!». Ο καδής είπε: «μη φωνάζετε όλοι μαζί, μιλήστε ένας, ένας. Ας δούμε τί έπραξε». Σηκώθηκε από το φαγητό του για να δικάσει τον φούρναρη. Ο υπομοίραρχος είπε «εγώ το πρωί του έφερα να ψήσει ένα καθαρισμένο ορτύκι. Το μεσημέρι πήγα να ζητήσω το ορτύκι για να φάω, αυτός πήρε το φτυάρι και έψαχνε το ορτύκι μέσα στο φούρνο, δήθεν δεν γνώριζε τίποτα. Μου λέει, το ορτύκι πέταξε, δεν είναι μέσα στον φούρνο. Ο καταραμένος πώς προσπαθεί να με ξεγελάσει και να φάει το ορτύκι!». Ο καδής τότε πήρε το κοράνι το ξεφύλλισε, και διάβασε ένα κομμάτι και είπε «Καλά λέει ο προφήτης, να το χαρτί το λέει. Στα εκατό χρόνια μια φορά γίνεται τέτοιο θαύμα. Το ορτύκι σου πέταξε και πήγε στον παράδεισο. Εκεί σε περιμένει, για σένα είναι πολύ καλό». Ο υπομοίραρχος τότε πίστεψε και χάρηκε πολύ, πήγε στο σπίτι του χωρίς να πει τίποτα στον φούρναρη.

Ήρθε και ο Εβραίος με το βγαλμένο μάτι και λέει τον καδή «με του φτυαριού το στυλιάρι ο φούρναρης έβγαλε το μάτι μου, δίκασε τον». Ο ξεφύλλισε κάμποσα φύλλα από το κοράνι και λέει «Σωστά, και εσύ πρέπει να βγάλεις το μάτι του, όμως το μάτι ενός Τούρκου αξίζει όσο δυο μάτια Εβραίου. Πρέπει αυτός να βγάλει και το άλλο σου το μάτι και μετά εσύ να βγάλεις το δικό του το μάτι». Ο Εβραίος τρόμαξε και έφυγε.

Τότε ήρθε ο άντρας της γυναίκας και λέει στον καδή «αυτός τρόμαξε την γυναίκα μου και απέβαλε, δίκασέ τον». Ο καδής ξεφύλλισε κάμποσα φύλλα από το κοράνι και λέει «αυτός ήτανε αίσιος και έχασε η γυναίκα σου το παιδί, τώρα αυτός θα κάνει με την γυναίκα σου άλλο παιδί, δεν θα βάλει εσένα στον κόπο». Ο χωρικός όταν άκουσε τα λόγια του καδή σηκώθηκε και έφυγε.

Έρχεται τότε ο αδελφός του αργυραμοιβού και λέει «αυτός πήδηξε πάνω από τον μινιρέ και σκότωσε τον αδελφό μου». Και ο καδής λέει «Αν σκότωσε αυτός τον αδερφό σου, πρέπει να σκοτώσεις εσύ αυτόν. Όμως θα ανέβεις πάνω στον μινιρέ και θα πηδήξεις κάτω επάνω σ' αυτόν και θα τον σκοτώσεις». Φεύγει τότε αυτός και έτσι γλίτωσε ο φούρναρης και κατάλαβε ότι είναι αλήθεια αυτό που του είπε ο καδής «καλύτερα να έχεις φίλο τον καδή παρά τον υπομοίραρχο». Ευχαριστήθηκε πολύ και πήγε στον φούρνο.

Και εγώ ήρθα και άλλο δεν ξέρω τι έκανε.

Εκδηλώσεις Μνήμης για την Γενοκτονία των Ποντίων στην Κατερίνη

Περιορισμένης έκτασης λόγω του κορονοϊού, ήταν και οι φετινές εκδηλώσεις που πραγματοποιήσαν οι ποντιακοί σύλλογοι του νομού Πιερίας σε συνεργασία με τον Δήμο Κατερίνης και την Αντιπεριφέρεια Πιερίας.

Οι εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 23 Μαΐου, και συγκεκριμένα το πρωί της Κυριακής τελέσθηκε στον Μητροπολιτικό Ναό Θείας Αναλήψεως Κατερίνης, επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των θυμάτων της Ποντιακής Γενοκτονίας παρουσία των τοπικών αρχών και εκπροσώπων συλλόγων και φορέων.

Ακολούθησε η καθιερωμένη κατάθεση στεφάνων από φορείς και οργανώσεις στο Μνημείο Γενοκτονίας που βρίσκεται επί της οδού 19ης Μαΐου και οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν το βράδυ της Κυριακής με διαδικτυακή ομιλία, με ομιλητή τον ομότιμο καθηγητή ιστορίας κ. Κωνσταντίνο Φωτιάδη με θέμα: «Η Ελληνίδα του Πόντου στην περίοδο της Γενοκτονίας».

Επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των θυμάτων της Γενοκτονίας των Ποντίων

Το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου μας την Τετάρτη 19 Μαΐου τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση στο Κενοτάφιο Μνημείο, που βρίσκεται στα κοιμητήρια του χωριού μας, υπέρ των θυμάτων της Γενοκτονίας των Ποντίων και των Σταλινικών διώξεων με Οφίτικη Καταγωγή.

Εκ του Δ.Σ του Συλλόγου

του ΒΛΑΣΗ ΑΓΤΖΙΔΗ
 διδάκτορας ιστορίας
 του Αριστοτελείου
 Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η προσπάθεια για ελληνο-αρμενική συνομοσπονδία (1918-1921)

Η πολιτική σημασία της στρατιωτικής συμφωνίας μεταξύ της Ελλάδας και της Αρμενίας του 1919 είναι πολύ μεγάλη. Απόδειξη τούτου ήταν η αντίδραση της Τουρκίας, η οποία ένοιωσε απειλούμενη από την σύμπραξη των δύο ιστορικών εθνών της περιοχής μας. Δεν είναι ασήμαντο το γεγονός ότι ο γεωγραφικός χώρος που καταλαμβάνει η σημερινή Τουρκία ανήκε πριν την έλευση των Τούρκων από την Κεντρική Ασία στους Έλληνες και στους Αρμένιους. Επιπλέον οι Έλληνες και οι Αρμένιοι υπήρξαν θύματα των εθνικών εκκαθαρίσεων στην Μικρά Ασία και στην Ανατολία στις αρχές του αιώνα μας προκειμένου να δημιουργηθεί η σύγχρονη Τουρκία.

Οι Έλληνες και οι Αρμένιοι συναντήθηκαν πολιτικά και στις αρχές του αιώνα όταν βάδισαν το δρόμο της χειραφέτησής τους συγκρουόμενοι με το τουρκικό κράτος. Η ελληνική παρέμβαση στον χώρο του Καυκάσου έγινε μέσω της δράσης των πολυάριθμων ελληνικών πληθυσμών του Πόντου και των πολιτικών στόχων για δημιουργία δεύτερου ελληνικού κράτους στην περιοχή.

Οι σχέσεις μεταξύ των Ελλήνων και των Αρμενίων δεν ήταν πάντοτε καλές. Πολλές φορές πολέμησαν μαζί κατά του κοινού εχθρού αλλά υπήρχαν και φορές που συγκρούστηκαν με μεγάλη ένταση.

Οι Έλληνες της Αρμενίας

Μετά την κατάρρευση της τσαρικής Ρωσίας, τον Μάρτιο του 1917, δημιουργήθηκε στον Καύκασο η Αρμενική Δημοκρατία. Στα εδάφη της κατοικούσαν πολυάριθμοι ελληνικοί πληθυσμοί, κυρίως στις περιοχές Καρς και Αρνταχάν. Ο ελληνικός πληθυσμός οργανώθηκε στο "Εθνικό Συμβούλιο Ελλήνων" και αγωνίστηκε με κάθε τρόπο για την αυτονομία του και την υπεράσπιση των συμφερόντων του. Η κατάσταση που επικρατούσε στη νεαρή αυτή Δημοκρατία ήταν σχεδόν χαώδης. Οι επιδρομές των Τούρκων και το πλήθος των προσφύγων δημιουργούσε αζεπέραστες δυσκολίες. Ο ελληνικός πληθυσμός για να αντιμετωπίσει όλα αυτά τα προβλήματα συσπειρώθηκε γύρω από τις οργανώσεις του. Όπως προκύπτει από τα αρχεία του Εθνικού Συμβουλίου Ελλήνων της Αρμενίας, από παντού έφταναν διαμαρτυρίες των ελληνικών κοινοτήτων για την στάση της Αρμενικής κυβέρνησης. Το κύριο ζήτημα που αντιμετώπιζαν ήταν η αντιμετώπιση της βίαιης επιστράτευσης. Η πίεση αυτή ενίσχυσε τις τάσεις μετανάστευσης που είχαν εμφανιστεί στον ελληνικό πληθυσμό.

Στις 14 Ιουλίου 1918 συγκλήθηκε στο Καρς το Α' Συνέδριον των Ελλήνων της Αρμενικής Δημοκρατίας. Το Συνέδριο διαπίστωσε ότι ο ελληνικός πληθυσμός βρισκόταν τους 5 τελευταίους μήνες σε πόλεμο με οπλισμένες ομάδες Κούρδων. Δεν αποδέχθηκε την επιστράτευση που προωθούσε η αρμενική κυβέρνηση και απαιτούσε δικαιώματα αυτοδιοίκησης και διεύρυνση των δικαιωμάτων του Εθνικού Συμβουλίου.

Η προέλαση των Τούρκων, ως αποτέλεσμα της συνθήκης του Μπρέστ Λιτόφσκ μετέφερε σε άλλο σημείο το κέντρο βάρους. Άρχισε η φυγή των 70.000 Ελλήνων προς το Βορρά. Η αποχώρηση από την περιοχή του Κυβερνείου του Καρς δεν έγινε παντού ομαλά. Σε μερικές περιοχές παρατηρήθηκαν, εκτός από τις συγκρούσεις με τα άτακτα σώματα των μουσουλμάνων και συγκρούσεις των ελληνικών και των αρμενικών δυνάμεων με αποκορύφωμα τα γεγονότα που έγιναν στο χωριό Καράκλυσσέ. Η αφορμή δόθηκε από την απαίτηση των Αρμενίων για παραχώρηση αλόγων. Η άρνηση των Ελλήνων οδήγησε σε σκληρή μάχη με πολλά θύματα και από τις δύο πλευρές. Η κατάληψη του χωριού από τα αρμενικά στρα-

τεύματα ακολουθήθηκε από σφαγή του εναπομείναντος πληθυσμού.

Οι δραματικές εξελίξεις με την προέλαση των Τούρκων, συνδυασμένες με την αδυναμία συνεννόησης των Ελλήνων και Αρμενίων για κοινή στρατιωτική δράση, όπως φάνηκε από το περιστατικό της Καρακλυσσέ, οδήγησε στη διάλυση την ελληνική στρατιωτική οργάνωση.

Μετά τον πόλεμο!

Η ήττα των Κεντρικών Δυνάμεων το Νοέμβριο του 1918 αναζωπύρωσε τις ελπίδες των Αρμενίων και των Ελλήνων του Πόντου, για επίλυση του εθνικού ζητήματος. Οι ελληνοαρμενικές σχέσεις, εάν εξαιρέσουμε την περιοχή του Καρς, ήταν θαυμάσιες. Σε πολλά μέρη οι Έλληνες και οι Αρμένιοι τελούσαν από κοινού μνημόσυνα για τους "κατά τους διωγμούς του πολέμου διαρκούντος απολεσθέντων". Στην Ευρώπη οργανώθηκαν κοινά ελληνοαρμενικά συλλαλητήρια "προς απελευθέρωσιν Ελλήνων και Αρμενίων Μικράς Ασίας".

Το ποντιακό κίνημα έθεσε το ζήτημα της δημιουργίας ελληνικού κράτους στον Πόντο. Η Εθνοσυνέλευσις του Πόντου, η "Ανατολική Βουλή του Ελληνισμού" όπως αποκλήθηκε, αποφάσισε ότι "το συμφέρον της πατρίδος απαιτεί την οριστική αναγνώριση της ελευθερίας του Πόντου και την δημιουργία Ελληνικού ανεξαρτήτου κράτους".

Άρχισε ο επίσημος διάλογος μεταξύ Ελλάδας και Αρμενίας για την αμοιβαία υποστήριξη των αιτημάτων στα συνέδρια της ειρήνης. Οι Αρμένιοι δήλωναν υποστήριξη στις ελληνικές διεκδικήσεις "επί της Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης και βιλαετίου Τραπεζούντος".

Πολύ σύντομα παρατηρήθηκε αλλαγή της στάσης και οι Αρμένιοι άρχισαν να διεκδικούν έξοδο του αρμενικού κράτους στον Εύξεινο Πόντο. Η διεκδίκηση της περιοχής Τραπεζούντας από τους Αρμένιους κατέστη πρόδηλος και η κίνηση των Ελλήνων του Πόντου για ανεξαρτησία θεωρήθηκε ότι συνιστούσε "διάθεσιν επιθετική κατά των Αρμενίων". Η ε-

πίσημη θέση της Ελλάδας στην αρχή του 1919 ήταν η υποστήριξη της ανεξαρτησίας της Αρμενίας συμπεριλαμβανομένης της περιοχής Τραπεζούντας. Ο Βενιζέλος δήλωνε ότι συμφωνεί με την ενσωμάτωση του βιλαετίου Τραπεζούντας στο αρμενικό κράτος.

Οι δηλώσεις αυτές "έγιναν πρόξενοι αλγεινών εντυπώσεων εις Ποντίους". Σφοδρή υπήρξε η αντίδραση των ποντιακών οργανώσεων στην τοποθέτηση αυτή. Οι οργανώσεις των Ελλήνων του Πόντου κατέκλυσαν το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδος με πλήθος καταγγελιών και τηλεγραφημάτων διαμαρτυρίας. Από τη Μασσαλία, το Λονδίνο, το Αλγέρι, τη Νέα Υόρκη, τη Νεβάδα, το Νιου Τζέρσεϋ κ.λπ. καταγγέλουν "την προβαλλόμενη ιδέα καθ' ήν η πατρίς ημών φέρεται περιλαμβανομένη εντός μέλλοντος αρμενικού κράτους". Διακήρυσσαν ότι "Ο Εύξεινος Πόντος υπήρξε πάντοτε χώρα ανεξάρτητος μέλλεται δε να ζήσει εκ νέου ελεύθερος απαλασσόμενος της τουρκικής κυριαρχίας".

Ως αποτέλεσμα των αντιδράσεων αυτών άλλαξε η πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης. Επιπλέχθηκε η πολιτική της ενεργούς ανάμιξης στα πράγματα του Πόντου και του Καυκάσου και αποστάληκαν ο συνταγματάρχης Δ. Καθενιώτης και ο Ι. Σταυριδάκης στην περιοχή. Στα πλαίσια του ελληνικού στρατού άρχισε παράλληλα η συγκρότηση ποντιακών ταγμάτων με στόχο την αποστολή τους στον Πόντο.

Μετά την απόβαση του Κεμάλ στις 19 Μαΐου 1919 στη Σαμψούντα και τη συγκρότηση του τουρκικού εθνικιστικού στρατού, οι συγκρούσεις άρχισαν να πολλαπλασιάζονται. Οι άτακες συμμορίες των Τούρκων ληστών και φυγόδικων νομιμοποιήθηκαν. Ο Χρυσανθός με υπόμνημά του προς τον Βρετανό πρωθυπουργό ζήτησε ενίσχυση του ποντιακού κινήματος. Η γενικότερη όμως στάση των συμμάχων ήταν αρνητική. Οι Τούρκοι φοβόνταν το ποντιακό κίνημα καθώς και την πιθανότητα ενίσχυσής του από την Ελλάδα. Στον Καύκασο άρχισαν μεγάλες συγκρούσεις με τους άτακτους μουσουλμάνους. Τα ελληνικά χωριά βρέθηκαν ξανά σε κίνδυνο. Οι Αρμενικοί πληθυσμοί αντιμετώπιζαν και πάλι τον κίνδυνο της γενοκτονίας λόγω της εξέγερσης των ντόπιων μουσουλμάνων.

Οι προτάσεις

Στην Ελλάδα απορρίφθηκε από την κυβέρνηση η αγωνιώδης πρόταση των Ποντίων για επέμβαση, την χρηματοδότηση της οποίας αναλάμβαναν οι ίδιοι. Ο Ι. Σταυριδάκης με υπόμνημά του από την Τιφλίδα θεωρούσε ρεαλιστική και επιβεβλημένη την ελ-

ληνική επέμβαση στον Πόντο και πρότεινε την αποστολή ελληνικού στρατού στην περιοχή με στόχους την απελευθέρωση μιας "ελληνικής επαρχίας οία ο Πόντος", την περικύκλωση του τουρκικού στρατού και την επιβεβαίωση του ρόλου της Ελλάδας στο χώρο της Υπερκαυκασίας.

Ο Ι. Σταυριδάκης θεωρούσε ότι η ιστορική συγκυρία προσέφερε μια μοναδική ευκαιρία στην Ελλάδα για να κατοχυρώσει τη θέση της στην περιοχή και να απελευθερώσει τον κατεχόμενο Πόντο.

Το Νοέμβριο του 1919 ο Σταυριδάκης τηλεγράφησε στην Αθήνα αναφέροντας ότι μόνο με τη στρατιωτική συνεργασία του ελληνικού και του αρμενικού στοιχείου μπορεί να αντιμετωπιστεί η κατάσταση. Μετέφερε προς την ελληνική κυβέρνηση την πρόταση του Υπατου Αρμοστή των συμμάχων στην Αρμενία συν/ρχη Χάσκελ, την αποστολή 10.000 τουφεκιών σημειώνοντας παράλληλα ότι η αρμενική κυβέρνηση αποδέχτηκε τον εξοπλισμό των ντόπιων Ελλήνων. Τα όπλα αυτά μεταφέρθηκαν με το πλοίο "Ελευθερία". Τον ίδιο μήνα ο συν/χης Δ. Καθε-

νιώτης πρότεινε στον Βρετανό πρέσβη στην Αθήνα να αποσταλεί στο Βατούμι το τάγμα Ποντίων που είχε δημιουργηθεί στα πλαίσια του ελληνικού στρατού. Τον Ιανουάριο επαναλαμβάνει τις προτάσεις του στο Βρετανό Αρμοστή του Βατούμι για μια ελληνο-βρετανική επέμβαση κατά των Τούρκων εθνικιστών και των μπολσεβίκων. Η πρόταση αυτή συναντά την άρνηση της βρετανικής πλευράς.

Με αφορμή την Βρετανική άρνηση, ο Ε. Βενιζέλος άλλαξε και πάλι άποψη για το ποντιακό ζήτημα και έσπευσε να δηλώσει: "...θεωρώ όμως απίθανον ότι θα ληφθεί περί τούτων (σ.τ.σ. των Ελλήνων του Πόντου) ειδική πρόνοια, πλην των γενικών εγγυήσεων, ως ζητούν να επιτύχουν υπέρ των ξένων εθνοτήτων, όσαι θα παραμείνουν υπό Τουρκικήν Κυριαρχίαν". Οι δηλώσεις του Ε. Βενιζέλου προκάλεσαν την άμεση αντίδραση των στελεχών του ποντιακού κινήματος. Ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρύσανθος τον χαρακτήρισε "απληροφόρητο στο ζήτημα του Πόντου".

Ελληνο-αρμενική συνομοσπονδία.

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν τους Πόντιους στο να υιοθετήσουν τη γραμμή της Αθήνας και να αντιμετωπίσουν ενιαία το ζήτημα Πόντου-Αρμενίας. Η γραμμή της ελληνικής κυβέρνησης ήταν να επιδιωχθεί πάσει θυσία συμφωνία με τους Αρμένιους. Στο πλαίσιο αυτό αποστάθηκε βοήθεια στον αρμενικό στρατό.

Ο Χρύσανθος, εκπροσωπώντας τις ποντιακές οργανώσεις, πήγε πρώτα στην Τιφλίδα για συνομιλίες με τους Γεωργιανούς ηγέτες και κατόπιν στην αρμενική πρωτεύουσα Εριβάν. Εκεί, από τις 10 ως τις 16 Ιανουαρίου 1920, πήρε μέρος σε συνδιάσκεψη με την αρμενική κυβέρνηση. Η συμφωνία υπογράφηκε από τον Αρμένιο πρωθυπουργό Χατισιάν και τον Μητροπολίτη Χρύσανθο. Παράλληλα Αρμένιοι αξιωματικοί και ο συνταγματάρχης Καθενιώτης υπέγραψαν στρατιωτική συμφωνία. Η πολιτική συμφωνία πρόβλεπε ομοσπονδία Ελλήνων και Αρμενίων. Η στρατιωτική συμφωνία πρόβλεπε για τα ελληνικά στρατεύματα που επρόκειτο να επιβιβαστούν στην Τραπεζούντα, την προώθησή τους ως το Ερζερούμ με στόχο την προστασία του ελληνικού στοιχείου. Παράλληλα ο αρμενικός στρατός θα υπεράσπιζε τα σύνορα του Καυκάσου.

Τα δύο μέρη δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν στις λεπτομέρειες. Οι Έλληνες πρότειναν συνομοσπονδία Πόντου-Αρμενίας με την εξής διατύπωση: "Ο Πόντος, ο οποίος συνίσταται εκ του βιλαγιού Τραπεζούντος, τον καζά Σαμφούντος, τον καζά της Αμασείας και τον καζά της Σινώπης, σχηματίζει με την Αρμενία μια Ποντιο-Αρμενική ομοσπονδία". Οι Αρμένιοι από την πλευρά τους πρότειναν, με τις υπογραφές των Χατισιάν, Ζασουλιάν και Τσαρπασιάν την εισδοχή του Πόντου στο κρατικό συγκρότημα της Αρμενίας ως εξής: "Ο Πόντος εισέρχεται στο συγκρότημα της Αρμενικής Δημοκρατίας ως μία ομοσπονδιακή ενότης με ένα και μόνο στρατό, ένα ισχύον νόμισμα, με μία ταχυδρομική και τηλεγραφική υπηρεσία... με μία εξωτερική πολιτική και ένα μόνο κοινοβούλιο αφήνοντας στα εσωτερικά ζητήματα του Πόντου την ελευθερία να διοικήσουν με τα δικά τους όργανα".

Ο Κ. Κωνσταντινίδης, ηγέτης του ποντιακού κινήματος και πρόεδρος του "Παμποντίου Συνεδρίου" της Μασσαλίας, κατάγγειλε τις δηλώσεις Αχαρονιάν, προέδρου της αποστολής της Αρμενικής Δημοκρατίας, για "την ανάγκην παραχωρήσεως εξόδου εις την θάλασσα, από Τριπόλεως μέχρι και Χόπας". Αφού επανέλαβε ότι "Ιστορικάς και εθνολογικώς τα εν λόγω εδάφη είναι ελληνικά" καταγγειλε τον Αχαρονιάν ότι αγνοούσε την συμφωνία ποντιο-αρμενικής ομοσπονδίας, ότι αποκήρυσσε με τον τρόπο αυτό "την εχέφρονα πολιτικήν της συμπράξεως των δύο εθνών" και ότι διακατέχεται από "πνεύμα Ιμπεριαλιστικής επεκτάσεως εις βάρος γείτονος έθνους".

Το γεγονός της διαφορετικής αντίληψης περί συμφερόντων του κάθε έθνους και της αμοιβαίας καχυποψίας που επικρατεί απομακρύνει τις δύο πλευρές. Ο Βενιζέλος, παρ' ότι επαναλάμβανε ότι "Δεν θα εδυσσευστούμην εάν επρόκειτο να συνδεθεί ο Πόντος με την Αρμενία" άλλαξε άποψη κάτω από το φως των νέων δεδομένων στο χώρο του Πόντου. Ο συν/χης Δ. Καθενιώτης κατάθεσε την τελική του έκθεση με την οποία πρότεινε τη στρατιωτική επέμβαση του ελληνικού στρατού στον Πόντο με στρατηγικό στόχο τη δημιουργία ελληνικού κράτους και την αποκοπή του δρόμου επικοινωνίας Τούρκων-μπολσεβίκων.

Ζητούσε επίσης από τις ελληνικές στρατιωτικές ομάδες του Καυκάσου να είναι έτοιμες για εκστρατεία στον Πόντο. Στην έκθεση Καθενιώτη διατυπώθηκαν οι εξής σκέψεις:

"Εχομεν λοιπόν άμεσον συμφέρον και δια την ίδρυσιν του Αρμενικού Κράτους και δια το της Κιλικίας. Αλλ' εκείνο, όπερ θα μας εξησφάλιζε ριζικώτερον, είναι η σύμψηξις ενός Κράτους του Πόντου, το οποίον φυσικά θα εκανόνιζε την εκάστοτε στάσιν του με τας υποδείξεις των Αθηνών..."

Ο Ε. Βενιζέλος ανακοίνωσε στον Λούνδ Τζωρτζ το σχέδιο του για επέμβαση στον Πόντο με στόχο τη δημιουργία ελληνικού κράτους. Όμως στις 14 Νοεμβρίου 1920 ο Βενιζέλος έχασε τις εκλογές. Η φιλοβασιλική παράταξη κέρδισε την εξουσία δίχως να έχει κανένα σχέδιο για τον Πόντο, ούτε καν για την Μικρά Ασία. Τον Δεκέμβριο οι Τούρκοι νίκησαν τον αρμενικό στρατό, με την έμεριστη υποστήριξη των μπολσεβίκων που επεκτείνονταν προς το νότο και κατέλυαν τις Δημοκρατίες του Καυκάσου. Η ήττα του ελληνικού στρατού στην Μικρά Ασία τον Αύγουστο του 1923 επικύρωσε την κυριαρχία των Τούρκων στον χώρο.

Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΧΩΡΙΣ ΣΩΤΗΡΙΑ

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Η αναφορά στην – ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ – σε μία περίοδο παγκόσμιας οικονομικής κρίσης πιθανόν αποτελεί κοινοτοπία, που εγκρύπτει μάλιστα και τη σοβαρή πιθανότητα να πολλαπλασιάσει τη δυσφορία του κοινού από την αναπαραγωγή ενός κλίματος... θλίψης και απογοήτευσης. Ίσως όμως για το ελληνικό αναγνωστικό κοινό το κλίμα θα μπορούσε να είναι διαφορετικό, «αν ο οικονομικός προβληματισμός γινόταν σαφής στο πλαίσιο της ελληνικής παράδοσης». Κυρίως όμως, αν γινόταν σαφείς οι πρακτικές που απέρρευσαν από τον στοχασμό αυτόν εντός της ελληνικής παράδοσης, πριν ενσκήψει στην Ανατολή η ΟΙΚΟΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ της Δύσης...

Ο όρος οικονομία - με την προφανή ετυμολογική προέλευση από το ουσιαστικό οίκος και το ρήμα νέμω – υποδηλώνει την ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ. Σε κριτήριο που επιμετρά την ορθότητα αυτής της κατανομής, ο Αριστοτέλης ανάγει την – ΑΥΤΑΡΚΕΙΑ -, καταρχάς σε επίπεδο οίκου και περαιτέρω σε επίπεδο πόλης, της οργανωμένης δηλαδή κοινότητας πολιτών, μέσω της εφαρμογής μια δεδομένης ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, δηλαδή πολιτεύματος.

Ο όρος αυτός σταδιακά, εξειδικεύθηκε, για να προσδιορίσει τη χρηματική, ή μάλλον τη νομισματική κατανομή, όταν η ανταλλακτική οικονομία έδωσε σταδιακά τη θέση της στην ΕΚΧΡΗΜΑΤΙΣΜΕΝΗ, και έτσι έγινε αντιληπτό ότι το νόμισμα αποτελούσε ένα πολύπλοκο σημειώμενο που παράπεμπε σε πολλά σημαίνοντα: αγαθά – κύρος – εξουσία.

Στην πραγματικότητα το χρήμα αποτελεί το μέσον συνάρθρωσης της πόλης με την πολιτεία. Αν, για παράδειγμα, πόλη είναι, ανάμεσα στα άλλα, ακόμη και η οικιστική διάθρωση μια κοινωνικής δομής, η ΠΟΛΙΤΕΙΑ καθορίζεται από το μέγεθος των κατοίκων (που παραπέμπουν στην ΙΣΧΥ των οικογενειών που τις κατέχουν). Αυτής η ισχύς καθορίζεται από το χρήμα.

Στην αρχαιοελληνική πολιτική προβληματική, η οικονομία είναι στενά συνδεδεμένη με την αυτάρκεια, η οποία σε ένα ευρύ ερμηνευτικό πλαίσιο ταυτίζεται με ότι στη σύγχρονη ορολογία ονομάζουμε ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. Επομένως, οι οικονομι-

κοί παράγοντες που δρουν σε επίπεδο πόλης, αποτελούν σε γενικές γραμμές συνιστώσεις της ελευθερίας που απολαμβάνουν οι πολίτες της. Γι' αυτό, οι οικονομικές δεσμεύσεις του πολίτη συνιστούν μαζί με την πολεμική αιχμαλωσία, τις συντελεστικές αιτίες υποδούλωσης!

(χειρωνακτική) εργασία, οικονομία και ελευθερία)

Η διαπλοκή και η σύνδεση της εργασίας, η οποία υποβαθώνει την οικονομική αυτάρκεια, με το ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΦΡΟΝΗΜΑ δεν ήταν μία αφηρημένη ιδεολογική αρχή. Αντιθέτως, επηρέαζε άμεσα τον τρόπο συμπεριφοράς του ελεύθερου ανθρώπου, διαχωρίζοντας τον οριστικά και αμετάκλητα από τον δούλο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπιζονταν στην αρχαιότητα η χειρωνακτική εργασία. Οι μαρτυρίες από την πλούσια ελληνική γραμματεία δημιουργούν την εντύπωση ότι, οι Αθηναίοι τουλάχιστον, δεν ασκούσαν ή δεν επιδίδονταν ιδιαίτερα στα χειρωνακτικά επαγγέλματα. Με εξαίρεση τους γεωργούς, για τους οποίους οι μαρτυρίες είναι σαφείς, οι Αθηναίοι πολίτες φαίνεται ότι χρησιμοποιούσαν κυρίως τους δούλους για τις χειρωνακτικές εργασίες, ακόμα και όταν αυτές αποτελούσαν το βιοποριστικό επάγγελμά τους.

Με βάση τον Ξενοφώντα, η στάση αυτή υπαγορευόταν από μία ριζικά διαφορετική αντίληψη που είχαν οι ελεύθεροι πολίτες για τη σχέση της εργασίας ως οικονομικής παραμέτρου με το ήθος το οποίο αυτή υπαγορεύει, σε σύγκριση με τις σύγχρονες αντιλήψεις.

Οι Αθηναίοι πολίτες εργάζονταν χειρωνακτικά κατά μονάς, δηλαδή στα δικά τους εργαστήρια, την εξαρτημένη χειρωνακτική εργασία και την ασκούσαν μόνο σε περιπτώσεις εσχάτης ανάγκης, και πάντως όχι στον ίδιο εργοδότη για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Η αιτία αυτής της αντιμετώπισης αναδεικνύεται αν συγκριθεί η αρχαιοελληνική θεώρηση για το σώμα ως ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ, με την σημερινή νεοελληνική, η οποία σε μεγάλο βαθμό απηχεί τη δυτική οικονομική σκέψη – καπιταλιστική ή μαρξιστική.

Στις μέρες μας ο χειρωνακτής αμείβεται για το έργο που παράγει, το οποίο κοστολογείται και πληρώνεται από τον εργοδότη ανάλογα.

Στην αρχαιότητα η αμοιβή της χειρωνακτικής εργασίας θεωρείτο αποτέλεσμα ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ του σώματος του χειρωνακτή που την επιτελεί. Επρό-

κειτο, επομένως, για μία εργασιακή κατάσταση που έφερε τον ελεύθερο χειρωνακτή πολίτη πολύ κοντά στον δούλο, και αν παρατεινόταν επί μακρόν και μάλιστα στον ίδιο εργοδότη συνιστούσε (ΠΡΑΞΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ)

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι για τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό η οικονομία, από την εργασία έως την κατανομή, ως οργανωτική παράμετρος, μολονότι χειριζόταν υλικά μεγέθη είχε μία ευδιάκριτη ηθική στόχευση: την εξασφάλιση των συνθηκών διάσωσης της ανθρώπινης ταυτότητας από την υποταγή στην Ανάγκη, η οποία απειλούσε την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, δηλαδή το θεμελιακό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ταυτότητας.

Με αλληγορικό τρόπο απέδωσε αυτή τη δραματική στόχευση ο Πλάτωνας στην Πολιτεία του με τον μύθο του Ηρός: οι βίοι των μετενσαρκωμένων ψυχών βρίσκονται στα γόνατα της Ανάγκης, της μητέρας των τριών Μοιρών. Οι βίοι αυτοί, όμως παρέχονται ως ΚΛΗΡΟΙ, τους οποίους οι ψυχές με δική τους ευθύνη θα διαλέξουν και η επιλογή τους θα είναι για την επικείμενη ζωή τους μη αναστρέψιμη: «Αίτια ελομένω, θεός αναίπιος, (μτφ: «Υπεύθυνος είναι αυτός που διαλέγει, ο Θεός είναι ανεύθυνος»).

Γίνεται λοιπόν σαφές ότι ΚΑΘΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΠΕΒΛΕΠΕ ΣΤΗ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΕΝΟΣ STATUS QUO ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, εντός του οποίου ο Άνθρωπος παρέμενε Άνθρωπος και δεν γινόταν αντικείμενο και μάλιστα, όχι απλώς αντικείμενο αλλά ΥΠΟΧΕΙΡΙΟ, ενεργούμενο, φερέφωνο, ανδράποδο.

ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΑΓΑΘΑ ΑΠΟΚΤΟΥΣΑΝ ΝΟΗΜΑ ΓΙΑΤΙ ΕΓΓΥΟΤΑΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, αφού εξασφάλιζαν καταρχάς την επιβίωση (ΖΗΝ) και περαιτέρω τις απτές προϋποθέσεις της ευτυχίας (ΕΥ ΖΗΝ). Δεν ήταν, όμως, αυτά τα ίδια και η κατοχή ή η απόλαυση τους ευτυχία.

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕ ΚΑΙ ΟΧΙ Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ.

Μόνο κατά την παρακμή του κλασικού κόσμου και τη ριζική μεταστροφή των αξιών στο πλαίσιο ενός θεελλώδους συγκρητισμού ο δούλος φιλόσοφος Επικτήτος θα διαπιστώσει ότι:

«Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΔΟΥΛΟΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΟ»

αφού έχει υποταχτεί σε ανάγκες, που δεν μπορούσε να καλύψει. Τα αγαθά μεταποιούνται πλέον σε ευτυχία.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΙΧΕ ΠΛΕΟΝ ΞΕΠΕΣΕΙ ΑΠΟ ΕΓΓΥΗΤΗΣ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ...

Έτσι λοιπόν οικονομία για τους Αρχαίους Έλληνες ήταν η προσπάθεια - μέσω υλικών αγαθών - να διαφυλάξουν την ελευθερία τους, από τις αδυσώπητες απαιτήσεις της Ανάγκης (στην οποία υποτάσσονταν ακόμη και οι Θεοί).

Έτσι τα υλικά αγαθά, αποκτούσαν νόημα γιατί εγγυώνται την Ελευθερία. Για την αρχαιοελληνική σκέψη, ευτυχισμένος ήταν ο ελεύθερος πολίτης που κατανάλωνε.

Σήμερα, καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για να πεισθούν οι άνθρωποι ότι ευτυχισμένος είναι αυτός που ελεύθερα καταναλώνει. Παράδειγμα από το ήδη καταρρέων αμερικανικό όνειρο, τα υλικά αγαθά έχουν γίνει πλέον αυτοσκοπός, εκτοπίζοντας τον ΑΝΘΡΩΠΟ, αντί να εγγυώνται την ελευθερία.

Ελεύθερος λοιπόν καταναλωτής και όχι ελεύθερος πολίτης υπήρξε και ο Έλληνας από το 1980 περίπου έως το 2004, τα αποτελέσματα γνωστά έως σήμερα και σαν επίλογο τον τίτλο από το βιβλίο του δημοσιογράφου κυρίου Γιάννη Μαρίνου

- «ΑΣ ΠΡΟΣΕΧΑΜΕ»-

και ότι από εδώ και στο εξής πρέπει και να προσέχουμε!... και να ελπίζουμε.

Από το άρμητρον της Τριαχιάς

Φωτογραφικό ταξίδι στο χρόνο μέσα από το πλούσιο
φωτογραφικό αρχείο του συλλογου μας

Αρχείο: Γιάννη Αμοιρίδη

1

2

Φώτο 1: Δεκαετία του 1950 στην πανήγυρη της Αγίας Τριάδος στον Κάτω Αγιάνη, από αριστερά: Λυκίδης Ανέστης - Ανθόπουλος Σπύρος - Αλχαζίδης Αναστάσιος - Μαυρόπουλος Ιορδάνης

Φώτο 2: Με τη στολή των προσκόπων τη δεκαετία του 1950, από αριστερά: Αμοιρίδης Ιωάννης - Αδαμίδης Βασίλειος

Φώτο 3: Σε γάμο στη Νέα Τραπεζούντα: Διακρίνονται με το ακορντεόν ο Βασιλειάδης Σάββας, πίσω του ο Εφραιμίδης Νικόλαος, και δίπλα του ο Μαυρόπουλος Ιορδάνης.

Φώτο 4: Από αριστερά: Χατζηιωαννίδης Ιωάννης - Σουντουλίδης Σωτήριος - Λυκίδης Αχιλλέας - Πολυχρονίδης Δημήτριος.

Φώτο 6: Δεκαετία του 1950. Από αριστερά: Λαδοπούλου Ελένη - Λαδόπουλος Εμμανουήλ - Μαυρόπουλος Βασίλειος (πόζος) - παπά Ευθύμιος Χρηστέλης - Χρηστέλη Παρασκευή - και μπροστά η Πολυχρονίδου Μαρία και Πολυχρονίδης Πολυχρόνης.

3

4

5

6